

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดระนอง

๑. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานจังหวัดระนอง

๑.๑.๑ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดระนอง

ระนอง หรือเมืองแร่นอง เดิมเป็นหัวเมืองเล็กๆ มีฐานะเป็นเมืองขึ้นของเมืองชุมพร มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย โดยแบ่งการปกครองออกเป็น ๒ เมือง คือ เมืองระนองและเมืองตระ ซึ่งอยู่ในการปกครองของเมืองชุมพร

เจ้าเมืองมีบรรดาศักดิ์เป็นหลวง เรียกชื่อตามนามเมืองว่า "หลวงระนอง" ครั้นต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีชาวจีนฮกเกี้ยน ชื่อ "คอซู้เจียง" ได้ยื่นขอประมูลอากรตีบูก ในเขตเมืองระนองและเมืองตระ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดอนุญาตพร้อมกับพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้คอซู้เจียงเป็นหลวงรัตนเศรษฐี ดำรงตำแหน่ง นายอากรเมืองตระ และ เมืองระนอง

ในปี ๒๓๙๗ ตำแหน่งเจ้าเมืองระนองว่างลง เนื่องจากหลวงระนองป่วยถึงแก่กรรม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนบรรดาศักดิ์ หลวงรัตนเศรษฐี (คอซู้เจียง) ขึ้นเป็นพระรัตนเศรษฐี เป็นเจ้าเมืองระนอง เมื่อพม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ และรัฐบาลอังกฤษได้จัดการปกครองหัวเมืองที่ได้ไปจากพม่าเข้มงวดกวดขันขึ้น โดยลำดับมาถึงเขตต่อแดนพระราชอาณาเขตทางทะเลตะวันตก

ในเวลาต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่าเมืองระนองและเมืองตระ เป็นเมืองขึ้นอยู่ในเมืองชุมพรจะรักษาราชการทางชายแดนไม่สะดวก จึงโปรดฯ ให้ยกเมืองตระและเมืองระนอง เป็นหัวเมืองจัตวาขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์พระรัตนเศรษฐี (คอซู้เจียง) ขึ้นเป็นพระยารัตนเศรษฐี เป็นผู้ว่าราชการเมืองระนอง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ และ ในปี พ.ศ. ๒๔๒๐ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี ระนองมีฐานะเป็นหัวเมืองอิสระ และต่อมาได้ยกฐานะเป็นจังหวัดและได้มีการยุบเมืองตระเป็นอำเภอ เรียกว่าอำเภอกระบุรี โดยให้ขึ้นกับจังหวัดระนองตั้งแต่นั้นมา ระนองในอดีตนั้นมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเมืองตีบูก เมืองชายแดน เมืองคอคอดกระ และเมืองเสด็จประทับแรม ดังนี้

เมืองตีบูก

ระนองมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีชื่อเรียกกันในสมัยโบราณว่าตะกั่วดำหรือตีบูกอยู่ใต้แผ่นดินเป็นจำนวนมาก จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นเมืองตีบูกมีแร่ตีบูกมีค่าอุดมสมบูรณ์ และเป็นเมืองแรกที่มีเจ้าของเหมืองแร่ (นายนอง) ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงระนอง เจ้าเมืองคนแรก ซึ่งเป็นนายอากรแต่โบราณในการผูกขาดส่งอากรตีบูกให้รัฐบาล นับว่าได้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศที่สำคัญต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

เมืองชายแดน

การที่ไทยต้องเสียดินแดนเมืองมะริดรวมทั้งเมืองมะลิวัลย์แก่อังกฤษและได้มีการปักปันเขตแดนไทย โดยใช้แม่น้ำกระบุรีเป็นเส้นกั้นพรมแดนในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ มีผลให้เมืองระนอง และเมืองตระ ซึ่งมีฐานะเป็นอำเภอในปกครองของจังหวัดระนอง มีความสำคัญในฐานะเป็นเมืองชายแดนมีอาณาเขตติดต่อกับเมืองขึ้นของ อังกฤษทางด้านทะเลตะวันตก และมีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์รวมของการไปมาหาสู่และซื้อขายสินค้าระหว่างไทยกับพม่าซึ่งเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ เมื่อพม่าได้รับเอกราชพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษการไปมาหาสู่และการซื้อขายสินค้าระหว่างคนไทยและพม่าทางชายแดนจังหวัดระนองนำความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ให้จังหวัดชายแดนทั้งสองประเทศจนถึงปัจจุบัน

เมืองคอคอดกระ

พื้นที่บริเวณคอคอดกระ เป็นผืนแผ่นดินที่กว้างหรือแคบที่สุดในแหลมมลายู ระยะทางประมาณ ๔๔ กิโลเมตร พื้นที่ด้านตะวันตกของบริเวณคอคอดกระ ตั้งอยู่ในเขตปกครองของเมืองตระมาแต่เดิม ผืนแผ่นดินส่วนที่แคบที่สุดระหว่างทะเลตะวันตกและทะเลตะวันออกแห่งนี้ มีภูเขาสลับซับซ้อนมีทางลัดผ่านช่องเขาเพียงสายเดียว ในสมัยโบราณคอคอดกระ มีความสำคัญเป็นเส้นทางที่สำคัญทางเดียวที่พม่าใช้เป็นเส้นทางเดินทัพ ยกมาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ฝั่งทะเลตะวันออก เมื่อฝรั่งเศสคิดจะขุดคลองกระจากเมืองตระไปออกเมืองชุมพร เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเดินเรือจากยุโรปไปเมืองจีนในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวคอคอดกระจึงมีความสำคัญมากขึ้น หากสามารถขุดคลองได้สำเร็จ เรือเดินทะเลจากยุโรป จะผ่านคลองไปเมืองจีนได้ โดยไม่ต้องอ้อมแหลมมลายู ผลประโยชน์ทางการค้าของอังกฤษทางเมืองปีนังและสิงคโปร์ และความจำเป็นทางด้านการทหารของอังกฤษ คงมีผลให้ไทยต้องเสียดินแดนทางแหลมมลายู ด้วยเหตุดังกล่าวประกอบกับการขุดคลองกระ จึงจำเป็นต้องขุดแม่น้ำกระบุรี ซึ่งเป็นเส้นกั้นพรมแดนไทยกับพม่าของอังกฤษให้กว้างลึกเข้าไปในดินแดนอันอยู่ในอำนาจของอังกฤษด้วย เมื่ออังกฤษไม่ยอม จึงขุดคลองคอคอดกระไม่ได้ ความคิดที่จะขุดคลองกระจึงล้มเลิกไป อังกฤษจึงได้กำหนดเป็นข้อผูกพันไว้ในสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษมิให้ไทยขุดคลองดังกล่าวโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากของอังกฤษก่อน การขุดคลอง ณ บริเวณคอคอดกระ มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง แต่กระทบต่อความมั่นคง ของชาติทางด้านการทหาร บริเวณคอคอดกระเหมาะสมแก่การขุดคลองเพียงไร คุ่มค่าในการลงทุน แคไหนเป็นเรื่องที่ควรแก่การศึกษา คอคอดกระจึงยังอยู่ในความสนใจทั้งทางราชการและประชาชนมาจนถึงปัจจุบัน

เมืองเสด็จประทับแรม

พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาประทับแรม ณ จังหวัดระนอง ตามลำดับดังนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเสียบมณฑลปักษ์ใต้ผ่านเมืองตระไปประทับแรม ณ พระที่นั่ง รัตนรังสรรค์ บนเขานิเวศน์คีรี เมืองระนอง ๓ ราตรี ในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเสียบมณฑลปักษ์ใต้ฝั่งตะวันตก ประทับแรม ณ จังหวัดระนอง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสเมืองระนองและประทับแรม ณ จังหวัดระนอง ๓ ราตรี ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรจังหวัดระนอง ประทับแรม ณ จังหวัดระนอง เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรท้องที่จังหวัดระนอง เป็นการส่วนพระองค์ และทรงลงพระปรมาภิไธยบนแผ่นศิลา ที่อำเภอกระบุรี รวมทั้งประทับแรมเป็นเวลา ๒ ราตรี เมื่อวันที่ ๒๙-๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ และเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จ นำคณะนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มาทัศนศึกษาประกอบหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ ณ จังหวัดระนอง

ตราประจำจังหวัด

สัญลักษณ์ที่ปรากฏบนตราประจำจังหวัดระนองประกอบด้วย เลข ๕ ปราสาท ภูเขา และพานแว่นฟ้า โดยมีความหมายดังนี้

- เลข ๕ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก ที่เสด็จประพาสและประทับแรมที่จังหวัดระนอง
- ปราสาท หมายถึง พระที่นั่งรัตนรังสรรค์ ซึ่งเป็นสถานที่ประทับแรมของรัชกาลที่ ๕ ตั้งอยู่บนภูเขาวิเศษคีรี นามพระที่นั่งได้รับพระราชทานจาก รัชกาลที่ ๕
- ภูเขา หมายถึง ภูเขาวิเศษคีรี สถานที่ตั้งของพระที่นั่งรัตนรังสรรค์
- พานแว่นฟ้า หมายถึง พสกนิกรชาวจังหวัดระนอง

ดอกไม้/ต้นไม้ประจำจังหวัด

ดอกโกมาซุม

โกมาซุมเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดระนอง ซึ่งเป็นกล้วยไม้ป่าที่ขึ้นอยู่ทั่วไปตามต้นไม้ ดอกสีขาว ลำต้นเป็นปล้อง ใบยาวรี ออกดอก ประมาณเดือนกุมภาพันธ์-เมษายนของทุกปี

ต้นอินทนิล

อินทนิลเป็นต้นไม้ประจำจังหวัดระนอง เป็นไม้ยืนต้นขนาดย่อม ออกดอกเป็นช่อตามปลายกิ่ง ดอกสีม่วงหรือชมพู จัดอยู่ในวงศ์ช่อ (Lythraceae) นิยมปลูกกันทั่วไป และขึ้นเองตามธรรมชาติ ออกดอกประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี

คำขวัญ "คอคอดกระ ภูเขาหญ้า กาหยูหวาน ธารน้ำแร่ มุกแท้เมืองระนอง"

๑.๑.๒ ลักษณะทางกายภาพ

๑) ที่ตั้ง/ขนาด

จังหวัดระนองเป็นจังหวัดภาคใต้ตอนบน ด้านทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar) มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๒๙๘.๐๔๕ ตารางกิโลเมตร (๒,๐๖๑,๒๗๘ ไร่) คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๓ ของเนื้อที่ทั้งประเทศและเป็นลำดับที่ ๖๐ ของประเทศ

๒) อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร และอำเภอไชยา อำเภอนาโยง อำเภอบ้านตาขุน และอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา และอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar) และทะเลอันดามัน

แผนที่ : แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดระนอง

๓) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดระนองมีลักษณะรูปร่างเรียวยาว แคบ ระยะทางจากทิศเหนือสุด จุดใต้สุดยาวประมาณ ๑๖๙ กิโลเมตร มีส่วนที่กว้างที่สุดที่เป็นพื้นดิน ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร และมีส่วนที่แคบที่สุด ๙ กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วย ทิวเขา หุบเขาสลับซับซ้อน และเป็นป่าปกคลุม ทางทิศตะวันออกของจังหวัดพื้นที่ ลาดเอียงลงสู่ทะเลอันดามันทางทิศตะวันตก โดยมีสัดส่วนเป็นพื้นที่ราบประมาณร้อยละ ๑๔ และเป็นภูเขาประมาณ ร้อยละ ๘๖ มีเกาะใหญ่น้อยในทะเลอันดามันจำนวน ๖๒ เกาะ และมีแม่น้ำกระบุรีกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

๔) ลักษณะภูมิอากาศ

ระนองเป็นจังหวัดที่ได้ชื่อว่า “มีฝนตกชุกที่สุดของประเทศ” หรือเป็นเมือง “ฝนแปด แดดสี่” เนื่องจากอยู่ทางด้านตะวันตกของประเทศและติดกับทะเลอันดามัน จึงได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้มีฝนตกในแต่ละปีประมาณ ๘ เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน - เดือนตุลาคม และตกมากที่สุดในช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม เฉลี่ยฝนตกปีละ ๑๙๑ วัน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๔,๕๓๔.๘ มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิสูงเฉลี่ย ๓๑.๙๗ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำเฉลี่ย ๒๓.๒๓ องศาเซลเซียส อุณหภูมิ เฉลี่ยตลอดปีประมาณ ๒๗.๓๐ องศาเซลเซียส

จังหวัดระนองแบ่งฤดูกาลตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศออกได้เป็น ๓ ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนเมษายน ระยะเวลาเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้อากาศร้อนทั่วไป อากาศจะร้อนที่สุดในเดือนเมษายน แต่ไม่ร้อนมากนักเนื่องจากภูมิประเทศเป็นคาบสมุทรอยู่ใกล้ทะเล กระแสลมและไอน้ำจากทะเลทำให้อากาศคลายความร้อนลงไปตาม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายน ถึงกลางเดือนตุลาคม จะมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย และร่องความกดอากาศต่ำจะพัดผ่านภาคใต้เป็นระยะ ๆ อีกด้วย จึงทำให้มีฝนตกมากตลอดฤดู และเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม จะมีฝนตกชุกที่สุดในรอบปี

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในระยะนี้จะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้อุณหภูมิลดลงทั่วไปและมีอากาศหนาวเย็น แต่เนื่องจากจังหวัดระนองอยู่ใกล้ทะเลอุณหภูมิจึงลดลงเล็กน้อยเป็นครั้งคราวอากาศไม่สู้จะหนาวเย็นมากนัก และตามชายฝั่งจะมีฝนตกทั่วไปแต่มีปริมาณไม่มาก

๕)การปกครอง/ข้อมูลประชากรจังหวัดระนอง

จังหวัดระนอง มีเขตการปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น ๕ อำเภอ ๓๐ ตำบล ๑๗๘ หมู่บ้าน

๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๒ เทศบาลเมือง ๑๐ เทศบาลตำบล และ ๑๘ องค์การบริหารส่วนตำบล

ตาราง : แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดระนอง จำแนกรายอำเภอ

ชื่ออำเภอ	จำนวน								
	อบจ.	ตำบล	หมู่บ้าน	ชุมชน	เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล	อบต.	ครัวเรือน	ประชากร	
๑. เมืองระนอง	๑	๙	๓๙	๖๙	๒	๕	๔	๒๑,๘๘๙	๔๖,๑๖๖
๒. ละอุ่น	-	๗	๓๐	๓๐	-	๑	๓	๓,๙๘๐	๑๐,๗๗๒
๓. กะเปอร์	-	๗	๓๐	๖๖	-	๒	๖	๑๓,๓๔๖	๓๒,๙๗๐
๔. กระบุรี	-	๕	๓๔	๓๗	-	๑	๔	๔,๕๙๖	๑๒,๔๒๗
๕. สุขสำราญ	-	๒	๑๕	๑๕	-	๑	๑	๒,๗๓๘	๘,๖๓๕
รวม	๑	๓๐	๑๔๘	๒๑๗	๒	๑๐	๑๘	๔๖,๕๔๙	๑๑๐,๙๗๐

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดระนอง

จำนวนประชากรภาพรวม จังหวัดระนอง ณ ธันวาคม ๒๕๕๙

จังหวัดระนอง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๘๙,๑๕๔ คน เป็นเพศชาย ๙๕,๖๒๙ คน และเพศหญิง ๙๓,๕๒๕ คน

ตาราง : แสดงจำนวนประชากรแยกเพศ จำแนกรายอำเภอ ณ ธันวาคม ๒๕๕๙

อำเภอ	ประชากร (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
เมืองระนอง	๔๕,๘๓๔	๔๕,๑๙๙	๖๘,๒๕๒
ละอุ่น	๗,๔๔๘	๗,๒๑๒	๑๒,๐๕๓
กะเปอร์	๑๑,๐๐๘	๑๐,๖๑๑	๑๙,๙๒๓
กระบุรี	๒๔,๔๒๘	๒๓,๕๗๑	๔๘,๒๑๘
สุขสำราญ	๖,๙๑๑	๖,๙๓๒	๑๓,๘๔๓
รวม	๙๕,๖๒๙	๙๓,๕๒๕	๑๘๙,๑๕๔

ที่มา : ระบบสถิติทางทะเบียน : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ภาพแสดงการแบ่งเขตการปกครองภายในจังหวัดระนอง

อำเภอเมืองระนอง : อำเภอเมืองระนอง ตั้งอยู่ริมถนนเรือราชบุรี ตำบลเขานี้เวศน์ มีเนื้อที่ประมาณ ๗๑๓.๗๒๓ ตารางกิโลเมตร โดยทั่วไปเป็นภูเขา พื้นที่ราบสูงส่วนมาก ที่ราบต่ำมีน้อย ความสูงขึ้นอยู่กับด้านทิศตะวันออก ค่อยๆ ลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันตกด้านชายฝั่งทะเลอันดามัน มีแม่น้ำกระบุรี แม่น้ำสำคัญไหลผ่าน และลำคลองเล็กๆ จำนวน ๙ สาย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เงาะ มะพร้าว จำปาตะ มะม่วงหิมพานต์ ลองกอง กาแฟ ทุเรียน มังคุด สะตอหมาก และการปศุสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ แพะ สุกร เป็ด ไก่

พื้นที่การปกครองอำเภอเมืองระนอง มี ๗ เทศบาล ๔ อบต. ๙ ตำบล ๓๘ หมู่บ้าน มีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. เทศบาลเมืองระนอง
๒. เทศบาลตำบลปากน้ำ
๓. เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ
๔. เทศบาลตำบลหงาว
๕. เทศบาลตำบลบางริน
๖. เทศบาลตำบลราชกรูด
๗. เทศบาลตำบลบางนอน
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลหงาว

- ๙. องค์การบริหารส่วนตำบลทรายแดง
- ๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้น
- ๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพยาม

อำเภอกระบุรี : ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดระนอง ห่างจากตัวจังหวัดระนอง ๖๐ กิโลเมตร เป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดของจังหวัดระนอง (พื้นที่เท่ากับ ๗๘๓.๐๑๐ ตารางกิโลเมตร) มีอาชีพหลัก ได้แก่ ทำสวนยางพารา กาแฟ ปาล์ม และผลไม้ อาชีพเสริม ได้แก่ ค้าขาย ประมงพื้นบ้าน และรับจ้าง มีแม่น้ำกระบุรีเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน

พื้นที่การปกครองของอำเภอกระบุรี มี ๒ เทศบาล ๖ อบต. ๗ ตำบล ๖๑ หมู่บ้าน มีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- ๑. เทศบาลตำบลน้ำจืด
- ๒. เทศบาลตำบล จ.ป.ร.
- ๓. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจืด
- ๔. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจืดน้อย
- ๕. องค์การบริหารส่วนตำบลมะมู
- ๖. องค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น
- ๗. องค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง
- ๘. องค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่

อำเภอละอุ่น : เป็นอำเภอที่ได้ชื่อว่า "อำเภอในหุบเขา" ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดระนอง ห่างจากตัวจังหวัดระนอง ถนนสายหาดส้มแป้น - บางพระใต้ ระยะทาง ๓๒ กิโลเมตร และถนนเพชรเกษม - ละอุ่น แยกกิโลเมตรที่ ๓๐ ระยะทาง ๔๓ กิโลเมตร มีอาณาเขตชายฝั่งริมทะเลด้านตะวันตกติดต่อประเทศพม่า มีเนื้อที่ประมาณ ๗๔๘.๕๔๖ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงต่ำ มีลำน้ำสำคัญ ได้แก่ คลองละอุ่น คลองบางพระ คลองบางแก้ว ลักษณะพื้นที่คล้ายกับรูปหัวใจภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา บางส่วนเป็นที่ราบ มีเนื้อที่เพื่อการเกษตรประมาณ ๓๙,๑๙๔ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ทั้งหมด อำเภอละอุ่นได้ชื่อเป็น "เมืองหุบเขา" เพราะภูมิประเทศเต็มไปด้วยภูเขาภูเขาที่สำคัญ ได้แก่ ทิวเขาปักขุนอำเภอ ทิวเขาควรง ในท้องที่ ตำบลละอุ่นเหนือ ทิวเขาคลอง ตำบลบางพระเหนือทิวเขาตอเบา ตำบลบางแก้ว จากสภาพดังกล่าว ทำให้พื้นที่ป่ายังคงอุดมสมบูรณ์ จึงยังเป็นผลให้สภาพอากาศมีความชื้นสูง ฝนตกชุก ฤดูหนาวอากาศเย็นสบาย หมอกปกคลุมภูเขาทำให้ ดูคล้ายทะเลหมอก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร มีการทำสวนยางพารา สวนปาล์ม และทำไร่กาแฟ

พื้นที่การปกครองของอำเภอละอุ่น มี ๑ เทศบาล ๓ อบต. ๗ ตำบล ๓๐ หมู่บ้าน มีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. เทศบาลตำบลละอุ่น
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลละอุ่นเหนือ
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระเหนือ

อำเภอเกาะเปอร์ : ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดระนอง ห่างจากตัวจังหวัดระนอง ๕๒ กิโลเมตร ติดชายฝั่งทะเลอันดามัน ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ประมาณ ๖๒๐ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๖๕๗.๖๘๘ ตารางกิโลเมตร มีความอุดม-สมบูรณ์ทั้งด้านป่าไม้ สัตว์ป่า ของป่า และแร่ธาตุต่าง ๆ มีแม่น้ำลำคลองที่สำคัญ ๒ สาย คือ คลองกะเปอร์ มีต้นกำเนิดจากเขาแม่ยายหม่อน และคลองบางหิน มีต้นกำเนิดจากเขาแดนคลองยัน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรกรรมและการประมง ซึ่งในพื้นที่มีพืชทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา กาแฟ เงาะ มังคุด ลองกอง และปาล์มน้ำมัน

พื้นที่การปกครองของอำเภอเกาะเปอร์ มี ๑ เทศบาล ๔ อบต. ๕ ตำบล ๓๔ หมู่บ้านมีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. เทศบาลตำบลกะเปอร์
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงกลวง
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลกะเปอร์
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนา
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน

อำเภอสุขสำราญ : อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดระนอง ห่างจากจังหวัดระนอง ประมาณ ๙๒ กิโลเมตร มีเนื้อที่รวมประมาณ ๓๙๕.๐๗๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒๔๖,๙๒๙.๓๗๕ ไร่ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบไหล่ทวีปและที่ราบเชิงเขา มีภูเขาสูงและป่าไม้สลับอยู่ทั่วไป พื้นดินส่วนใหญ่เป็นดินทราย มีพื้นที่ราบประมาณร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทั้งหมด มีภูเขาใหญ่เป็นแนวยาวอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอ และมีภูเขากระจัดกระจายอยู่ตามริมแนวฝั่งอันดามันด้าน ทิศตะวันตกมียอดภูเขาสูง คือ ยอดเขาแดน เป็นรอยต่อของ ๓ จังหวัด คือ ระนอง พังงา และสุราษฎร์ธานี รวมมีพื้นที่ที่เป็นป่าไม้และภูเขา ประมาณร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่ทั้งหมด

พื้นที่การปกครองของอำเภอสุขสำราญ มี ๒ อบต. ๒ ตำบล ๑๕ หมู่บ้านมีองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลนาคา
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลกำพวน

๖) ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดระนองมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำแนกตามรายอำเภอ ประกอบด้วย

เขตอำเภอเมืองระนอง

๑) สวนสาธารณะรักษะวาริน ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลระนอง เป็นบ่อน้ำร้อนซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้มีอยู่ ๓ บ่อ คือ บ่อพ่อ บ่อแม่ บ่อลูก ทั้ง ๓ บ่อ มีอุณหภูมิประมาณ ๖๕ องศาเซลเซียส เป็นแหล่งบ่อน้ำแร่ร้อนแหล่งเดียวของประเทศไทยที่ไม่มีสารกำมะถันเจือปน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมและมาอาบน้ำแร่ได้ตลอดเวลา นอกจากบ่อน้ำร้อนแล้วยังมีสถานที่บริการในการอาบน้ำร้อนบริการแช่น้ำร้อน นวดสปาด้วยน้ำแร่ร้อนธรรมชาติ

๒) น้ำตกหงาว ตั้งอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดระนอง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขานมสาว และเทือกเขาห้วยเสียด ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของจังหวัดระนอง ป่าอุดมสมบูรณ์ บรรยากาศโดยรอบร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้นานาพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล้วยไม้ป่า “โกมาซุม” ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำจังหวัด นอกจากนั้นแล้วน้ำตกหงาว ยังเป็นถิ่นกำเนิดของ “ปูเจ้าฟ้า” ซึ่งเป็นปูน้ำจืดชนิดหนึ่ง พบเห็นแห่งเดียวในประเทศไทย

๓) พระราชวังรัตนรังสรรค์ (จำลอง) จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นการอนุสรณ์การเสด็จประทับแรมของพระมหากษัตริย์ ๓ พระองค์ ได้แก่ รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ.๒๔๓๓) รัชกาลที่ ๖ (พ.ศ.๒๔๖๐) รัชกาลที่ ๗ (พ.ศ.๒๔๗๑) และได้รื้อถอนพระที่นั่งเพื่อสร้างเป็นศาลากลางจังหวัดในปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๕จังหวัดระนองได้มีโครงการก่อสร้างพระที่นั่งรัตนรังสรรค์จำลองขึ้นใหม่ ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่เดิมและจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งของจังหวัด ปัจจุบันตั้งอยู่บนเนินเขาเนินศิรินทร์ มีลักษณะเป็นเรือนไม้ ๒ ชั้น โดยทำด้วยไม้สักและไม้ตะเคียนทอง มีสิ่งที่จัดแสดงไว้ภายในพระราชวังฯ ได้แก่ ห้องบรรทมของรัชกาลที่ ๕ ห้องพระราชินีอาคารทรงแปดเหลี่ยมอาคารท้องพระโรงสะพานเชื่อมอาคารที่ประทับทรงงานกับอาคารแปดเหลี่ยม การจัดแสดงภาพเก่าในอดีต และข้าวของเครื่องใช้ที่สำคัญของรัชกาลที่ ๕

๔) หมู่เกาะระนอง ประกอบด้วย

- เกาะพยาม เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ อยู่ห่างจากฝั่ง ประมาณ ๓๓ กิโลเมตร มีอ่าวสลักกับโขดหินบริเวณตอนกลางของอ่าวเป็นหาดทรายขาวสะอาด จำนวน ๓ หาด เป็นแหล่งดำน้ำชมปะการัง ตกปลา บริเวณตอนกลางของเกาะพื้นที่เป็นภูเขาไม้ป่าและสัตว์ป่าประเภทนก ลิงและหมูป่าเป็นแหล่งผลิตเม็ดมะม่วงหิมพานต์ที่มีคุณภาพดีจนขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งกาหยูหวานของจังหวัดระนอง ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนถูกปรับเปลี่ยนเป็นสวนยางพารา บริเวณชายฝั่งรอบ ๆ เกาะพยาม ปรับเปลี่ยนเป็นที่พัก บังกะโล เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จำนวนมาก

๕) ภูเขาหญ้าหรือเขาหัวล้าน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง เป็นทุ่งหญ้ากว้างเขียวขจีสลักกับเนินเขาโดยไม่มีต้นไม้ใหญ่ขึ้น ในฤดูฝนมีหญ้าสีเขียวขึ้นปกคลุมตลอดแนวเขาที่ทอดตัวจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และในฤดูแล้งหญ้าจะเปลี่ยนเป็นสีทองพลิ้วตามสายลม ที่ราบเชิงเขามีทางเดินเท้า สำหรับนักท่องเที่ยวขึ้นสู่บนสันเขาเพื่อชมทิวทัศน์โดยรอบของระนอง- เกาะช้าง เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ อยู่ห่างจากฝั่ง ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร จุดเด่นมีชายหาดและทิวทัศน์รอบเกาะที่สวยงาม ยังรักษาความเป็นธรรมชาติไว้ได้อย่างสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาศัยของนกเงือก ปัจจุบันจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในช่วงเดือนพฤศจิกายน – เมษายน

๖) น้ำตกบุญญบาล เดิมชื่อน้ำตกเถิดตะกวด ตั้งอยู่ในตำบลบางนอน ริมถนนเพชรเกษม(ทางหลวงหมายเลข ๔) กิโลเมตรที่ ๕๙๗ จะเห็นน้ำตกอยู่ด้านขวามือ สูงประมาณ ๒๐ เมตร มีด้วยกัน ๓ ชั้น ต้นกำเนิดมาจากลำห้วยเล็กๆ บนป่าสงวนแห่งชาติ ป่าละอุ่น ป่าราชกรูด นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้จะมีเส้นทางชมน้ำตกและศึกษานิเวศป่าดิบจากชั้น ๑ ถึงชั้นที่ ๓ มีระยะทางรวม ๓๐๐ เมตรเป็นน้ำตกที่มีความงามน้ำไหลตลอดทั้งปี นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเที่ยวชมได้สะดวก เหมาะสำหรับแวะพักผ่อน มีลานจอดรถ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้จุดชมวิวของเมืองระนอง

๗) **วัดหาดส้มแป้น** ตั้งอยู่ในตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมืองระนอง เป็นที่ตั้งของเจดีย์ทรงหกเหลี่ยม อายุมากกว่า ๑๐๐ ปี และศาลาที่ประดิษฐานรูปเหมือน หลวงพ่อคล้าย ซึ่งเป็นพระภิกษุที่ประชาชนภาคใต้เคารพนับถือมาก และเป็นแหล่งที่อาศัยของ ปลาพลวง ซึ่งอยู่ในคลองหน้าวัดหาดส้มแป้นเป็นจำนวนมาก

๘) **วัดสุวรรณศิริวิหาร (วัดหน้าเมือง)** ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนอง เป็นวัดเก่าแก่อายุกว่าร้อยปี และเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ แห่งแรกใน จังหวัดระนอง ในวัดมีเจดีย์ศิลปะพม่าสูง ๑๐ เมตร มีอายุกว่า ๗๐ ปี สร้างโดยชาวพม่าและในพระอุโบสถมีพระพุทธรูปยืนทรงเครื่องลวดลายงดงามมากเป็นที่เคารพสักการะ ของชาวเมืองระนอง

๙) **หาดชาญดำริ** ตั้งอยู่ในเขตตำบลปากน้ำ ก่อนถึงหาดชาญดำริประมาณ ๒๐๐ เมตร จะเป็นเนินเขาสูง สามารถชมทิวทัศน์ของชุมชนปากน้ำระนอง และเกาะสองหรือวิคตอเรียพอยท์ของฝั่งพม่าตลอดจนเกาะแก่งอื่นๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณปากน้ำกระบุรี และยังเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถชมพระอาทิตย์ตกได้อย่างดี

๑๐) **สุสานเจ้าเมืองระนอง** ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางนอนริมถนนสายระนอง - ปากน้ำ เป็นสุสานแบบจีน (ฮวงซุ้ย) เป็นที่ฝังศพพระยาดำรงสุจริต มหิศรภักดี (คอซู้เจียง) เจ้าเมืองระนองคนแรกและบริเวณสุสานปูด้วยศิลา ๓ ชั้น และมีตุ๊กตาหินแกรนิตโบราณที่นำมาจากจีนที่เป็นรูปขุนนางผู้รับใช้และสัตว์ต่าง ๆ ที่มีความหมาย ทั้งสิ้น

๑๑) **ศูนย์วิจัยป่าชายเลน** ตั้งอยู่ที่ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง เป็นบริเวณพื้นที่ป่าชายเลนที่สมบูรณ์ ได้รับการประกาศจาก UNDP/UNESCO ให้เป็นพื้นที่ สงวนชีวมณฑลของโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มี ต้นโกงกางยักษ์ อายุประมาณ ๒๐๐ ปี ต้นตะบูนยักษ์ อายุมากกว่า ๓๐๐ ปี ปูกำมดาบหลากสีและหมู่บ้านของชาวมอร์แกน (ชาวเล) ซึ่งเหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๑๒) **น้ำตกโตนเพชร** ตั้งอยู่ในเขตตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ มีน้ำไหลตลอดปี เกิดจากเทือกเขาโคงโคงซึ่งเป็นภูเขาที่สูงที่สุดใน จังหวัดระนอง มีน้ำน้ำตกจำนวน ๑๑ ชั้นการเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม รถสามารถเข้าได้ ๒ กิโลเมตร จากนั้นเดินเท้าอีกประมาณ ๒ กิโลเมตร

๑๓) **ค่ายเจ้าเมืองระนองหรือจวนเจ้าเมืองระนอง** ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนองสร้างขึ้นในสมัยพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี (คอซิมก้อง) บุตรของพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี (คอซู้เจียง) เจ้าเมืองระนองคนแรก เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๔๒๐ เพื่อเป็นที่พักหลังเหตุการณ์กบฏจีนก่อนการกบฏเป็นโบราณสถานที่กรมศิลปากรขึ้น ทะเบียนเป็นโบราณสถาน ซึ่งภายในมีสิ่งที่น่าสนใจ ประกอบด้วย ศาลบรรพบุรุษต้นตระกูล ณ ระนอง แนวกำแพง และซากอาคารต่างๆ ที่ควรศึกษา

๑๔) **ระนองแคนยอน หรือบึงมรกต** ตั้งอยู่ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมืองระนอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามแปลกตา ประกอบด้วยสระน้ำขนาดย่อมสี่เหลี่ยมมรกต ที่โอบล้อมด้วยผาดินหินสูงต่ำที่เกิดจากการทำเหมืองแร่เมื่อเก่าก่อน เหมาะแก่การพักผ่อนและให้อาหารปลา

เขตอำเภอกะเปอร์

๑) **อุทยานแห่งชาติแหลมสน** ตั้งอยู่ที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ ประกอบด้วยพื้นที่ริมทะเลตั้งแต่ตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง ลงไปทางใต้ผ่าน ตำบลม่วงกลวง ตำบลกะเปอร์ตำบลบางหิน ของอำเภอกะเปอร์ และตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง ไปถึง อำเภอกระบุรีจังหวัดพังงา และครอบคลุมไปถึงเกาะต่าง ๆ ในทะเลอันดามัน คือ เกาะคางคาว และหมู่เกาะสำหรับแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประกอบด้วยหาดบางเบน เป็นหาดทรายขนาดใหญ่มีสวนสนร่มรื่นยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร มีหาดทรายขาวสะอาด และเป็นที่อยู่ของนกนานาชนิด

๒) เกาะค้างคาว เป็นเกาะที่มีหาดทรายขาวละเอียด ด้านเหนือของเกาะเป็นหาดหินงามมีหินทรงกลมมนเรียงรายอยู่เต็มหาด โดยมีแนวปะการัง ทอดตัวเรียงรายขนาดคู่ตลอดแนวหาดกิจกรรมบนเกาะค้างคาว มีหลากหลายรูปแบบเช่นกิจกรรมดำน้ำดูปะการัง กิจกรรม ตกปลาหมึก และกิจกรรมตกปลาชายฝั่ง อีกทั้งยังใช้เป็นที่พักหลบพายุหลบลมในช่วงหน้ามรสุม ของบรรดาเรือหาปลาอีกด้วย

๓) เกาะกำตอกหรือเกาะอ่าวเขาควาย มีอ่าวที่โค้งเกือบเป็นรูปกลม เป็นที่ตั้งของหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ ซึ่งเป็นหน่วยย่อยที่ดูแลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีเกาะกำใหญ่เป็นเกาะศูนย์กลางและรายล้อมด้วย เกาะกำนุ้ย เกาะกำกลาง เกาะกำตอก เกาะค้างคาว เกาะล้าน พื้นที่ของหมู่เกาะส่วนใหญ่อยู่ในแนวน้ำตื้น น้ำทะเลลึกไม่เกิน ๗ เมตร มีเพียงเกาะค้างคาวที่อยู่ในแนวน้ำลึก ทะเลรอบเกาะมีความลึกประมาณ ๑๐ เมตร หมู่เกาะกำเพียบพร้อมสำหรับความเรียบง่ายยิ่งใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการรับรู้แนวชีวิตและมองเห็นในความงดงาม ความสงบที่ธรรมชาติมอบให้

๔) น้ำตกเขาพระนารายณ์ ตั้งอยู่ในเขตตำบลกะเปอร์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอกะเปอร์ประมาณ ๓ กม. เป็นน้ำตกที่มีความงดงามมากแห่งหนึ่งสูง ๑๑ ชั้น ลดหลั่นลงมาตามไหล่เขา น้ำตกแห่งนี้มีน้ำไหลอยู่ตลอดปี บรรยากาศชุ่มชื้นบริเวณรอบ ๆ มีไม้หนานาพันธุ์ขึ้นอยู่หนาแน่นนับว่าเป็นสถานที่ที่น่าสนใจและ น่าท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง

๕) เขาพ่อตาโขงโดง ตั้งอยู่ในเขตตำบลกะเปอร์ เป็นเขาที่สูงที่สุดของจังหวัดระนอง บนภูเขามียอดสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้ป่าร้อนชื้น และเป็นที่อยู่ของสัตว์นานาชนิดในช่วงฤดูหนาว และฤดูร้อนเป็นแหล่งที่นักท่องเที่ยวนิยมขึ้นไปสัมผัสกับอากาศหนาว

เขตอำเภอกระบุรี

๑) น้ำตกชุมแสงหรือน้ำตกสายรุ้ง อยู่ในเขตตำบล จ.ป.ร. ในช่วงฤดูฤดูฝน น้ำจะไหลกระแทกกับโขดหินแล้วกระจายออกเป็นสายดูคล้ายสายรุ้ง จึงทำให้ชาวบ้านมักจะเรียกน้ำตกแห่งนี้ว่า “น้ำตกสายรุ้ง” และในระหว่างทางจะพบกับสวนผลไม้ที่หลากหลายของราษฎร

๒) ศิลาสลัก จปร. ตั้งอยู่บริเวณรอยต่อกับจังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นที่ตั้งของศิลาสลักพระปรมาภิไธยย่อ จปร.ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ครั้งเสด็จประพาสภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๓๓ และมีศิลาสลักพระปรมาภิไธยย่อ ภปร. และ สก. เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมเยียนประชาชนจังหวัดระนอง เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๐๒ รวมทั้งศิลาสลักพระนามาภิไธยย่อ สธ. ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ อีกด้วย

๓) คอคอดกระ คอคอดกระหรือกิวกระ ตั้งอยู่ในเขต ตำบลละมู ซึ่งเป็นบริเวณนี้เป็นส่วนที่แคบที่สุดของแหลมมลายู โดยมีระยะจากฝั่งทะเลทางตะวันตกจรดตะวันออกกว้างเพียง ๔๔ กิโลเมตรโดยมีแผ่นป้ายคอนกรีตขนาดใหญ่จำลองแผนที่แสดงจุดที่ตั้งของคอคอดกระ ซึ่งเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมถ่ายรูปเป็นที่ระลึกมากแห่งหนึ่งของจังหวัดระนอง และยังสามารถชมทิวทัศน์ของแม่น้ำกระบุรี ซึ่งแบ่งพรมแดนไทย - พม่า ได้อย่างชัดเจน

๔) น้ำตกบกราย : ตั้งอยู่ในเขตตำบลน้ำจืด ห่างจากถนนเพชรเกษม ประมาณ ๙ กม.เป็นถนนลาดยาง และจากบริเวณสุดทางของถนนต้องเดินเท้าต่อผ่านพื้นที่ทำไร่และป่าขึ้นอีกเป็นระยะทางประมาณ ๒๐๐ เมตร ก็จะถึงบริเวณน้ำตกน้ำตกบกรายเป็นน้ำตกขนาดใหญ่มีน้ำไหลตลอดปี

๕) ถ้ำพระขยงค์ เดิมชื่อถ้ำเขาหยั่ง อยู่ในเขตตำบลลำเลียง ห่างจากถนนเพชรเกษม ประมาณ ๑ กิโลเมตร ถ้ำพระขยงค์เป็นถ้ำขนาดเล็ก ที่มีตำนานเก่าแก่ที่เกี่ยวกับการสร้างเมืองกระบุรี จากปากถ้ำเข้าไปประมาณ ๔๐ เมตร มีบันไดขึ้นสู่ด้านบนสามารถทะลุออกภายนอกได้ มีการนำเอาสมุนไพรมานำมาปลูกไว้ การเที่ยวชม

ควรเตรียมเทียนไขหรือไฟฉายพกติดตัวไปด้วยบรรยากาศภายในถ้ำจะมีมืดค่อนข้างอับ และในช่วงเทศกาลตรุษจีนของทุกปี จะมีการจัดเทศกาลงานขึ้นถ้ำและปิดทองพระบริเวณถ้ำพระขยางค์ เป็นเวลา ๓ วัน

เขตอำเภอละอุ่น

๑) แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติหาดยาย ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางพระเหนือ ห่างจากถนนสายหาดส้มแป้น-บางพระใต้ ประมาณ ๗ กิโลเมตร เป็นแหล่งน้ำร้อนธรรมชาติที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ๒) เขาฝาชี ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางแก้ว เป็นภูเขาที่มีลักษณะคล้ายกับฝาชี สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒๖๐ เมตร บนยอดเขาเป็นสถานที่ชมทิวทัศน์ยามพระอาทิตย์ตก ซึ่งสามารถมองเห็นแม่น้ำกระบือไหลบรรจบกับแม่น้ำละอุ่น เกาะแก่งต่างๆ เป็นภาพที่สวยงามสดใสมีชีวิตชีวา ในบริเวณใกล้เคียงยังเป็นที่ตั้งฐานทัพญี่ปุ่น สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยมีหลักฐานสำคัญคือ ซากเรือรบ อุโมงค์ใต้ดิน แนวทางรถไฟ ซึ่งปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีโครงการพัฒนาให้เป็นศูนย์การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ ๒ บ้านเขาฝาชี

เขตอำเภอสušสารัญ

๑) หาดประพาส หรือหาดหินทุ่ง ตั้งอยู่ในเขตตำบลกำพวน เป็นชายหาดทะเลใหญ่และมีทิวสนเช่นเดียวกับหาดบางเบน เหมาะสำหรับท่องเที่ยวและพักผ่อนในวันหยุดอย่างยิ่ง

๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา ตั้งอยู่ในเขตตำบลนาคา เป็นพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้ป่าดงดิบ และสัตว์หายาก ในเขตพื้นที่มีดอกพลับพลึงธารซึ่งเป็นพืชน้ำที่หายากส่วนใหญ่พบอยู่ในคลองนาคามีดอกบานประมาณใน เดือนตุลาคม - ธันวาคม

ด้านประเพณี วัฒนธรรม

จังหวัดระนองมีประเพณีและงานประจำปี ที่สำคัญนิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันประกอบด้วย

๑) งานขึ้นถ้ำพระขยางค์ จัดในช่วงเทศกาลตรุษจีน บริเวณถ้ำพระขยางค์เพื่อให้ประชาชนเข้าไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชมความสวยงามของถ้ำและมีพันธุ์ไม้หายาก ซึ่งเชื่อกันว่ามีผู้นำมาปลูกไว้เป็นเวลานานแล้ว กำหนดจัดงานประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

๒) งานเทศกาลเที่ยวระนอง ท่องอันดามัน เป็นงานประจำปีของจังหวัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้รู้จักแพร่หลาย รวมทั้งการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากน้ำแร่ ธุรกิจสปา และการแพทย์แผนไทยโดยกำหนดจัดงานในวันศุกร์ถึงอาทิตย์ที่สองของเดือนมีนาคมของทุกปี

๓) ประเพณีสวดกลางบ้าน มีการประกอบพิธีทางศาสนา สวดภาณยักษ์ไล่ภูตผีปีศาจทั้งหลายโดยชาวบ้านทุกครัวเรือนจะตัดผม ตัดเล็บ ห่อด้วยกระดาษขาวหรือกระดาษแดงใส่ลงแพที่ทำด้วยไม้ระกำ และประดับประดารอบ ๆ แพด้วยธงแดงที่ทำจากกระดาษสี เมื่อน้ำทะเลหรือน้ำในแม่น้ำขึ้นเต็มที่ก็จะมีการปล่อยแพไปตามแม่น้ำ ถือเป็นประเพณีสะเดาะเคราะห์มีการจัดงาน ๓ วัน ๓ คืน และมีการจัดแสดงมหรสพด้วย กำหนดจัดงานประมาณเดือนเมษายนของทุกปี

๔) ประเพณีเทศน์มหาชาติและพิธีการกวนข้าวทิพย์ เป็นประเพณีอันดีงามที่มีมาแต่โบราณเป็นการสืบทอดประเพณีของพุทธศาสนิกชน และสร้างความสามัคคีของประชาชน โดยมีการเทศน์มหาชาติและพิธีกวนข้าวทิพย์ กำหนดจัดงานในช่วงเทศกาลตรุษไทย (เดือนเมษายนของทุกปี)

๕) งานเทศกาลสงกรานต์น้ำแร่ แขน้ำศักดิ์สิทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ สร้างเอกลักษณ์ความเป็นหนึ่งเดียวในประเทศไทย โดยมีเอกลักษณ์ “สงกรานต์น้ำแร่ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กำหนดจัดงานวันที่ ๑๒-๑๕ เมษายนของทุกปี

๖) เทศกาลวันวิสาขบูชาและสมโภชพระเจดีย์ดาดู จัดในวันวิสาขบูชาของทุก ๆ ปี เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนชาวจังหวัดระนองและประชาชนชาวพม่าที่นับถือพุทธศาสนาได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ณ พระเจดีย์ดาดู วัดสุวรรณคีรีวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดระนอง กำหนดจัดงานช่วงเดือน พฤษภาคม

๗) ประเพณีออกพรรษา ในวันออกพรรษามีประเพณีที่นิยมปฏิบัติกัน คือ ประเพณีตักบาตรเทโว เกิดจากความเชื่อกันว่า ในวันออกพรรษานี้เป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากชั้นดาวดึงส์ลงมาโปรดมนุษย์โลก เมื่อถึงวันนี้ชาวพุทธจะนำอาหารคาวหวานไปใส่บาตร ซึ่งเป็นประเพณีทางศาสนาที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน กำหนดจัดงานในวันออกพรรษาของทุกปี

๘) ประเพณีเสด็จพระแข่งเรือ เป็นงานประเพณีประจำท้องถิ่น ตำบลมะมู อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง เพื่อส่งเสริมความรักความสามัคคีของประชาชนจังหวัดระนอง จังหวัดใกล้เคียง และประชาชนชาวพม่า ที่อยู่อาศัยบริเวณแม่น้ำกระบุรี มีการจัดแข่งขันเรือชาวบ้านประเภทต่างๆ ซึ่งถ้ายพระราชนานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดขึ้นช่วงออกพรรษา ประมาณเดือนตุลาคม – พฤศจิกายนของทุกปี

๙) งานเทศกาลถือศีล กินเจ ความสำคัญ ชาวจีนเชื่อว่าในช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๑ เดือน๙ วันที่ ๙ เดือน ๙ พระโพธิสัตว์ซึ่งได้อวตารเป็นดาวพระเคราะห์ทั้ง ๙ เสด็จมาเยี่ยมเยียนและดูแลโลกมนุษย์ ชาวบ้านจึงบำเพ็ญกุศลถวายพระโพธิสัตว์ด้วยการรับประทานอาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ทุกชนิด และมีผักต้องห้ามอีก ๕ ชนิด คือ กระเทียม หอม กุยช่าย ต้นกระเทียม ใบยาสูบประชาชนก็จะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสีขาว ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอย่างเคร่งครัดมีพิธีบูชาองค์พระประธานงานเทศกาลกินเจและบูชาเทพเจ้าตามความเชื่อ มีการประทับทรงของเทพเจ้าเพื่อแสดงอภินิหาร ได้แก่ ลุยไฟ ปีนบันไดมิด พนไฟ ใช้มิดแทงส่วนต่างๆของร่างกาย เช่น แก้ม แขน ขา ลำตัว ลิ้น ฯลฯ

๑๐) ประเพณีงานลอยกระทง เป็นประเพณีที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นประเพณีของพราหมณ์ เพื่อบูชาพระเจ้าทั้งสาม คือ พระอิศวร พระนารายณ์ และ พระพรหม ศาสนาพุทธ ก็จัดลอยกระทง เพื่อบูชาพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดระนองได้จัดประเพณีลอยกระทง ในวันเพ็ญเดือน ๑๒ ของทุกปี

๑.๑.๓ สภาพสังคม

๑. ข้อมูลอัตราการคลอดก่อนวัยอันควร

อัตราการคลอดในหญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (ต่อพันประชากรหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี และต่อพันประชากรหญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี)

รายละเอียด	อ.เมือง	อ.กระบุรี	อ.กะเปอร์	อ.ละอุ่น	อ.สุขสำราญ	รวม
ปชก.หญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี (คน)	๓,๕๑๖	๑,๖๒๙	๘๓๖	๕๑๗	๕๗๐	๗,๐๖๘
จำนวนหญิงคลอดอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี (คน)	๙๘	๔๑	๒๔	๑๗	๒๐	๒๐๐
อัตรา (ต่อพันปชก.หญิงอายุ ๑๕ -๑๙ ปี)	๒๗.๘๗	๒๕.๑๗	๒๘.๗๑	๓๒.๘๘	๓๕.๐๙	๒๘.๓๐
ปชก.หญิงอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี (คน)	๓,๐๗๒	๑,๔๓๘	๗๖๔	๔๔๖	๕๔๖	๖,๒๖๖
จำนวนหญิงคลอดอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี(คน)	๐	๑	๑	๐	๐	๒
อัตรา (ต่อพันปชก.หญิงอายุ ๑๐ -๑๔ ปี)	๐	๐.๖๙	๑.๓๑	๐	๐	๐.๓๒

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง ณ สิงหาคม ๒๕๖๐

๒. ข้อมูลด้านยาเสพติด

ข้อมูลเชิงสถิติคดียาเสพติด ประจำเดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐

ประเด็น	รายละเอียด	พฤษภาคม ๒๕๖๐		มิถุนายน ๒๕๖๐		กรกฎาคม ๒๕๖๐		ย้อนหลัง ๓ เดือน		รวมทั้งปี		
ผู้ต้องหา	เพศ	ชาย	๑๒๐	๙๔.๔๘	๑๑๒	๙๑.๐๕	๑๑๗	๙๒.๖๗	๔๐๙	๙๒.๗๔	๑๓๗๕	๙๑.๗๘
		หญิง	๗	๕.๕๑	๑๑	๘.๙๔	๑๔	๗.๓๒	๓๒	๗.๒๕	๑๒๓	๘.๒๑
	อายุ	ไม่เกิน ๑๘ ปี	๖	๔.๗๒	๓	๒.๔๔	๙	๔.๗๑	๑๘	๔.๐๘	๕๔	๓.๖
		๑๘-๒๐ ปี	๑๕	๑๑.๘๑	๑๒	๙.๕๗	๒๐	๑๐.๔๗	๔๗	๑๐.๖๕	๒๖๐	๑๗.๓๕
		๒๑-๒๕ ปี	๓๙	๓๐.๗	๒๙	๒๓.๕๘	๔๗	๒๔.๖๑	๑๑๕	๒๙.๐๗	๔๒๑	๒๘.๑
		๒๖-๓๐ ปี	๓๐	๒๖.๖๒	๓๗	๓๐.๐๙	๔๓	๒๒.๕๑	๑๑๐	๒๔.๙๔	๓๒๕	๒๑.๖๙
		๓๑-๖๐ ปี	๓๗	๒๙.๑๓	๔๑	๓๓.๓๓	๗๒	๓๗.๖๙	๑๕๐	๓๔.๐๑	๔๙๖	๓๓.๑๑
		๖๑ ปี ขึ้นไป	-	-	๑	๐.๘๑	-	-	๑	๐.๒๒	๑๒	๐.๘๑
		สัญชาติ	ไทย	๘๔	๖๖.๑๔	๘๙	๗๒.๓๖	๑๓๗	๗๑.๗๓	๓๑๐	๗๐.๒๙	๑๑๒๗
	พม่า	๔๒	๓๓.๐๗	๓๓	๒๖.๘๓	๕๔	๒๘.๒๗	๑๒๙	๒๙.๒๕	๓๖๖	๒๔.๔๓	
	ไม่มีสถานะทางทะเบียน	๑	๐.๗๙	๑	๐.๘๑	-	-	๒	๐.๔๕	๕	๐.๓๓	
	ภูมิลำเนา	ระนอง	๗๕	๕๙.๐๕	๘๑	๖๕.๘๕	๑๑๖	๖๐.๗๒	๒๗๒	๖๑.๖๗	๙๗๑	๖๔.๘๒
		ต่างจังหวัด	๑๐	๗.๘๗	๙	๗.๓๒	๒๑	๑๐.๙๙	๔๐	๙.๐๗	๑๖๑	๑๐.๗๔
		พม่า	๔๒	๓๓.๐๗	๓๓	๒๖.๘๓	๕๔	๒๘.๒๗	๑๒๙	๒๙.๒๕	๓๖๖	๒๔.๔๓
	ยาบ้า	๓๖	๓๐.๒๕	๒๔	๑๙.๘๓	๓๖	๑๘.๙๔	๙๖	๒๒.๔๘	๒๙๗	๑๙.๗๓	
	ไอซ์	๔	๓.๓๖	๑๓	๑๐.๗๔	๖	๓.๑๕	๒๓	๕.๓๘	๕๔	๓.๕๘	
	กัญชา	๒	๑.๖๘	๔	๓.๓๑	๒	๑.๐๕	๘	๑.๘๗	๓๒	๒.๑๒	
	กระท่อม	๗๗	๖๔.๗	๘๐	๖๖.๑๒	๑๔๓	๗๕.๒๖	๓๐๐	๗๐.๒๕	๑,๑๑๗	๗๔.๒๒	
	สารระเหย										๕	๐.๓๓
	อ.เมืองระนอง	๗๓	๖๑.๓๔	๖๘	๕๖.๒	๑๓๐	๖๘.๔๒	๒๗๑	๖๓.๔๖	๙๘๘	๖๕.๖๔	
อ.กระบุรี	๒๓	๑๙.๓๒	๒๕	๒๐.๖๗	๒๑	๑๑.๐๖	๖๙	๑๖.๑๕	๒๐๖	๑๓.๖๘		
อ.กะเปอร์	๗	๕.๘๘	๑๐	๘.๒๖	๑๐	๕.๒๖	๒๗	๖.๓๒	๗๐	๔.๖๕		
อ.ละอุ่น	๙	๗.๕๖	๑๐	๘.๒๖	๑๕	๗.๘๙	๓๔	๗.๙๖	๑๒๒	๘.๑		
อ.สุขสำราญ	๗	๕.๘๘	๘	๖.๖๑	๑๔	๗.๓๖	๒๙	๖.๗๙	๘๓	๕.๕๑		

ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดระนอง

๓. ข้อมูลเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๕ ชุมชน

๑. ชุมชนคุณธรรมบ้านหาดส้มแป้น ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๒. ชุมชนคุณธรรมบ้านทับหลี ตำบลมะมู อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง
๓. ชุมชนคุณธรรมบ้านทองกลาง ตำบลบ้านนา อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
๔. ชุมชนคุณธรรมบ้านคอกช้าง ตำบลในวงเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
๕. ชุมชนคุณธรรมบ้านกำพวน ตำบลกำพวน อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง

ชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวร จำนวน ๙ แห่ง

๑. วัดบ้านหงาว ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๒. วัดหาดส้มแป้น ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๓. วัดนกงาง ตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๔. วัดธรรมาวุฑธาราม ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
๕. มัสยิดเราะห์มะห์ (ศอม.) ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
๖. วัดโพธาราม ตำบลละอุ่นใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
๗. วัดบางขุนแพ่ง ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
๘. วัดบุญญาราม ตำบลบางแก้ว อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
๙. มัสยิดอัตเตาฟีกียะห์ (ศอม.) ตำบลกำพวน อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง

หมู่บ้านรักษาศีล ๕ ชาวประชาเป็นสุข

๑. หมู่ที่ ๕ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง (ที่พัทสงฆ์ระวีวนาราม)
๒. หมู่ที่ ๒ ตำบลในวงเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง (วัดเวฬุวนาราม)
๓. หมู่ที่ ๔ บ้านกิโลเมตร ๓๐ ตำบลบางแก้ว อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง (วัดบุญญาราม)
๔. หมู่ที่ ๑ บ้านปากแพรก ตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง (วัดปทุมสาคร)
๕. หมู่ที่ ๓ บ้านละอุ่นใต้ ตำบลละอุ่นใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง (วัดโพธาราม)
๖. หมู่ที่ ๒ บ้านบางขุนแพ่ง ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง (วัดบางขุนแพ่ง)

การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต ระดับอำเภอ จังหวัดระนอง

ที่	จังหวัด	อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนเป้าหมายทั้งหมด			หมายเหตุ
				หมู่บ้าน	ชุมชน	คร	
๑	ระนอง	เมือง	๘	๓๗	๐	๒๒,๔๓๕	แหล่งงบประมาณ จาก ประชาชน
๒		กะเปอร์	๗	๒๔	๓	๔,๕๘๗	
๓		กระบุรี	๗	๖๐	๖	๑๓,๐๔๐	
๔		ละอุ่น	๕	๓๐	๐	๓,๙๕๗	
๕		สุขสำราญ	๒	๑๕	๐	๒,๗๓๒	
		รวม	๒๙	๑๖๖	๙	๔๖,๗๕๑	

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดระนอง

หมายเหตุ : ผลจากเวทีครั้งที่ ๓ การประกาศของหมู่บ้าน/ชุมชน แยกประเภท

- หมู่บ้าน/ชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๘ หมู่บ้าน/ชุมชน มีดังนี้
๑. หมู่ ๑ บ้านปลายคลอง ตำบลน้ำจืด อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง
 ๒. หมู่ ๙ บ้านบางนา ตำบลลำเลียง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง
 ๓. หมู่ ๕ บ้านปากแพรก ตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
 ๔. หมู่ ๑๐ บ้านวังกุ่ม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
 ๕. หมู่ ๔ บ้านบางสีกิม ตำบลทรายแดง อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
 ๖. หมู่ ๒ บ้านเกาะช้าง ตำบลเกาะพยาม อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
 ๗. หมู่ ๖ บ้านคลองของ ตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
 ๘. หมู่ ๑ บ้านบางแก้วน้อย ตำบลบางแก้ว อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง

หมู่บ้านคุณธรรม (หมู่บ้านรักษาศีล ๕) จำนวน ๕ หมู่บ้าน ดังนี้

๑. หมู่ ๑ ตำบลละอุ่นใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
๒. หมู่ ๒ บ้านบางสังคี ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๓. หมู่ ๗ บ้านบางปรูล่าง ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
๔. หมู่ ๙ บ้านคอกช้าง ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
๕. หมู่ ๒ บ้านบางขุนแพ่ง ตำบลบางพระเหนือ อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

๔) ข้อมูลด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

ข้อมูลด้านศาสนา

(๑) ศาสนาพุทธ

ข้อมูลวัด จำนวนวัด ๔๓ แห่ง แบ่งเป็น วัดหลวง จำนวน ๑ แห่ง วัดราษฎร์ จำนวน ๔๒ แห่ง

ข้อมูลพระภิกษุ และสามเณรในจังหวัดระนอง

นิกาย	จำนวนพระภิกษุ	จำนวนสามเณร	รวม
มหานิกาย	๕๐๕	๕๕	๕๖๐
ธรรมยุต	๖๑	๑๐	๗๑
รวม	๕๖๖	๖๕	๖๓๑

ที่มา : สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดระนอง

(๒) ศาสนาอิสลาม

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดระนอง

มัสยิดตะวัตูลมุสลิมีน เลขที่ ๙ หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยปลิง ตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

ข้อมูลมัสยิด จำนวน (รวม) ๓๒ แห่ง แยกเป็นรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวน/แห่ง
๑	เมืองระนอง	๑๑
๒	กระบุรี	-
๓	ละอุ่น	-
๔	กะเปอร์	๗
๕	สุขสำราญ	๑๔

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระนอง (เฉพาะที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศาสนา)

(๓) ศาสนาคริสต์ จำนวน (รวม) ๑ แห่ง แยกเป็นรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	นิกาย (ระบุจำนวนแห่ง)			รวม (แห่ง)
		โรมันคาทอลิก	โปรเตสแตนต์	อื่นๆ (ถ้ามี)	
๑	เมืองระนอง	๑	-		๑
๒	กระบุรี	-	-		
๓	ละอุ่น	-	-		
๔	กะเปอร์	-	-		
๕	สุขสำราญ	-	-		

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระนอง (เฉพาะที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศาสนา)

เครือข่ายสภาวัฒนธรรม

ที่	อำเภอ	ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอ	จำนวน สภาวัฒนธรรมตำบล
๑	เมืองระนอง	นายจรูญ ขอสันติกุล	นายจิรวัฒน์ สังข์เสื่อ
๒	กระบุรี	ด.ต.สมบูรณ์ คำลือ	น.ส.นิธิตี คำลือ
๓	ละอุ่น	นายลำดวน อยู่ยง	นางนฤมล พิมพ์โพธิ์
๔	กะเปอร์	น.ส.ธิดารัตน์ เพชรสังข์	นายสำราญ ยวงจันทร์
๕	สุขสำราญ	นางล่อมาขวัญ กำพวน	นางจริยา สาลี

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระนอง

ข้อมูลศูนย์เฝ้าระวังในสถานศึกษา จำนวน ๑๕ แห่ง

ที่	โรงเรียน	สถานที่ตั้ง
๑	วิทยาลัยเทคนิคระนอง	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๒	สตรีระนอง	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๓	ศรีอรุโณทัย	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๔	บ้านขจัดภัย	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๕	กระบือวิทยา	อำเภอกระบือ จังหวัดระนอง
๖	กะเปอร์วิทยา	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๗	ละอุ่นวิทยาคาร	อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
๘	สุขสำราญ	อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง
๙	เทศบาลวัดอู่นันทาราม	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๑๐	เทศบาลเขานิเวศน์	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๑๑	อนุบาลจังหวัดระนอง	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๑๒	บ้านบางรีน	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
๑๓	กระบือ	อำเภอกระบือ จังหวัดระนอง
๑๔	ระวีราษฎร์บำรุง	อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
๑๕	อนุบาลบ้านด่าน	อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระนอง

จำนวนศาสนสถานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย จำนวน ๙ แห่ง

ที่	สถานที่	ตำบล	อำเภอ
๑	วัดวาปีบรพต	บางนอน	เมืองระนอง
๒	วัดสุวรรณคีรีวิหาร พระอารามหลวง	เขานิเวศน์	เมืองระนอง
๓	วัดตโปทาราม	หาดส้มแป้น	เมืองระนอง
๔	วัดอุปนนันทาราม	เขานิเวศน์	เมืองระนอง
๕	วัดสุวรรณคีรี	ปากจั่น	กระบุรี
๖	วัดนิคมปากจั่น	จปร.	กระบุรี
๗	มัสยิดนุรุสตีน	บางหิน	กะเปอร์
๘	มัสยิดอัลฟาฮีน	หวาง	เมืองระนอง
๙	วัดพระฤทธิยพระเยซูเจ้า	เขานิเวศน์	เมืองระนอง

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระนอง

ข้อมูลศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ที่	รายชื่อศูนย์ฯ/สถานที่ตั้ง(ตำบล/อำเภอ)
๑	วัดตโปทาราม
๒	วัดสุวรรณคีรีวิหาร พระอารามหลวง
๓	วัดจันทาราม
๔	วัดมัสฌิมเขต
๕	โรงเรียนทุ่งมะพร้าว

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้นแบบ

ที่	รายชื่อศพอ.ต้นแบบ/สถานที่ตั้ง(ตำบล/อำเภอ)
๑	วัดตโปทาราม ถนนชลระอุ อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง

ขนบธรรมเนียมประเพณีสำคัญของจังหวัด

วัน/เดือน/ปี	โครงการ/กิจกรรม	สถานที่จัดกิจกรรม
มกราคม	- งานพิธีสวดกลางบ้าน	- บ้านหวาง ตำบลหวาง อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง
กุมภาพันธ์	- งานประเพณีขึ้นถ้ำพระขยางค์ - มหัทศจรยถนนเรื่องราษฎร์ (เทศกาลตรุษจีน)	- ถ้ำพระขยางค์ อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง - ถนนเรื่องราษฎร์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง
มีนาคม	- งานอาบน้ำแร่ แลระนอง	- ลานเอนกประสงค์เทศบาลเมืองระนอง
เมษายน	- ประเพณีวันสงกรานต์ และวันผู้สูงอายุ	- สวนสาธารณะเทศบาลเมืองระนอง
พฤษภาคม	- งานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในวันวิสาขบูชา	- วัดสุวรรณคีรีวิหาร พระอารามหลวง อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง
ตุลาคม	- เทศกาลถือศีลกินเจ - งานประเพณีเสด็จพระเจ้าเงี้ยว - งานประเพณีตักบาตรเทโว	- อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง - อำเภอกระบุรี / อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง - วัดบ้านหวาง อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง
พฤศจิกายน	- งานประเพณีลอยกระทง	- ลานเอนกประสงค์เทศบาลเมืองระนอง อำเภอเมืองฯ จังหวัดระนอง
ธันวาคม	- งานถนนคนเดิน	- ถนนเรื่องราษฎร์ อำเภอเมืองระนอง

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัด ได้แก่

ด้านอาหาร

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑	ยาวเย	หวาง	เมืองระนอง
๒	ซุนเปี้ยะ	หวาง	เมืองระนอง
๓	ก๊กชิมบี้	หวาง	เมืองระนอง
๔	ซาลาเปาทับหลี	มะมู	กระบุรี
๕	ผักเหลียงกุ่มแม่น้ำ	น้ำจืด	กระบุรี

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑	งานประเพณีเสด็จพระแข่งเรือ	มะมู	กระบุรี
๒	งานเทศกาลกินเจ	เขานิเวศน์	เมืองระนอง
๓	งานตักบาตรเทโว	หวาง	เมืองระนอง

ด้านศิลปะการแสดงและดนตรี

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑	มโนราห์กัลยานานาสุราช	บางใหญ่	กระบุรี
๒	มโนราห์นายชม นิมกาญจนา	กำพวน	สุขสำราญ
๓	เพลงบอกนายชม นิมกาญจนา	กำพวน	สุขสำราญ

ด้านโบราณสถาน / โบราณวัตถุ ที่สำคัญ

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑	อาคารศาลากลางจังหวัดระนอง	เขานิเวศน์	เมืองระนอง
๒	กำแพงจวนเจ้าเมืองระนอง	เขานิเวศน์	เมืองระนอง
๓	สุสานเจ้าเมืองระนอง	ปากน้ำ	เมืองระนอง
๔	วัดสุวรรณคีรีวิหาร	เขานิเวศน์	เมืองระนอง
๕	ศิลาจารึกสลักพระปรมาภิไธยย่อ จปร.	จปร.	กระบือ

ด้านโบราณสถาน (ขึ้นทะเบียน) แยกเป็นรายอำเภอ

ที่	โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียน	
	อำเภอ	จำนวน (แห่ง)
๑	เมืองระนอง	๖ แห่ง ได้แก่ อาคารศาลากลางจังหวัดระนอง , กำแพงจวนเจ้าเมืองระนอง , สุสานเจ้าเมืองระนอง (คอซู้เจียง) , สุสานพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี้ ณ ระนอง) , เนินประวัติศาสตร์ , วัดสุวรรณคีรีวิหาร
๒	กระบือ	-
๓	ละอุ่น	-
๔	กะเปอร์	๑ แห่ง ได้แก่ วัดปทุมธาราราม
๕	สุขสำราญ	-
	รวม	๗ แห่ง

๕) ข้อมูลด้านการศึกษา

ตารางข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ที่	อำเภอ	จำนวน
๑	เมือง	๒

ตารางข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ที่	อำเภอ	จำนวน
๑	เมืองระนอง	๒
๒	กระบุรี	๑
รวม		๓

ตารางข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๔ (ระนอง)

ที่	อำเภอ	จำนวน
๑	เมืองระนอง	๒
๒	ละอุ่น	๑
๓	กะเปอร์	๑
๔	กระบุรี	๒
๕	สุขสำราญ	๑
รวม		๗

ตารางข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	อำเภอ	จำนวน
๑	เมืองระนอง	๒๗
๒	ละอุ่น	๘
๓	กะเปอร์	๑๓
๔	กระบุรี	๒๖
๕	สุขสำราญ	๙
รวม		๘๓

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่	อำเภอ	จำนวน
๑	เมืองระนอง	๒
๒	ละอุ่น	๑
รวม		๓

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตารางข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ที่	อำเภอ	จำนวน
๑	เมืองระนอง	๗
๒	ละอุ่น	๑
๓	กะเปอร์	๑
๔	กระบุรี	๑
๕	สุขสำราญ	๑
รวม		๑๑

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตารางข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ที่	อำเภอ	จำนวน
๑	เมืองระนอง	๑
๒	ละอุ่น	๑
๓	กะเปอร์	๑
๔	กระบุรี	๑
๕	สุขสำราญ	๑
รวม		๕

๑.๑.๔.สภาพด้านการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดระนอง

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม/อุปสรรคในการส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัด

การจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดระนอง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อบสนองยุทธศาสตร์และศักยภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล เพราะฉะนั้น ในการจัดทำแผนแม่บทฯ นี้ จึงได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพในการส่งเสริมคุณธรรมในประเทศไทยใน ๔ ด้าน คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม/อุปสรรค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

๑. จังหวัดระนองมีศาสนสถานที่สำคัญเป็นศูนย์รวมทางจิตใจในจังหวัด
๒. จังหวัดระนองยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และ “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ โดยมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ค่ายเจ้าเมืองระนอง บ้านร้อยปีเทียนสี บ้านเมืองแร่นอง พระราชวังรัตนรังสรรค์(จำลอง) ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดบ้านหวาง เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้กับประชาชนทั้งในจังหวัดและภูมิภาค
๓. จังหวัดระนองมีศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาในด้านต่างๆ ที่ดีงามและทรงคุณค่า ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ยึดโยงให้คนในสังคมมีความเป็นเอกภาพ
๔. จังหวัดระนองมีหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหรือสถาบันทางศาสนาต่างๆ ซึ่งมีการดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรในศาสนาได้ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรมตามหลักการทางศาสนาแก่ศาสนิกชนในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละศาสนาอย่างต่อเนื่อง
๕. ภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ในจังหวัดต่างให้ความสำคัญและสนับสนุนการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ประชาชน
๖. จังหวัดระนองมีภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน ทั้งระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น รวมถึงเครือข่ายภาควิชาการ คือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ร่วมกันดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ประชาชน
๗. สถานศึกษาในจังหวัดระนองมีการบรรจุหลักสูตรด้านศาสนาและการส่งเสริมคุณธรรมอยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา เช่น สถานศึกษาสนับสนุนโครงการโรงเรียนคุณธรรม
๘. จังหวัดระนองมีองค์กรภาคีต่างชาติประเทศเพื่อนบ้านร่วมกิจกรรมและให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านศาสนาอย่างเข้มแข็งและสม่ำเสมอ

จุดอ่อน(Weaknesses)

๑. ขาดการบูรณาการการทำงานในการส่งเสริมคุณธรรมของทุกภาคส่วนในพื้นที่อย่างแท้จริง ตลอดจนขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
๒. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่ดั่งงาม ส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นวัตถุนิยมให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดั่งงามลดลง
๓. สถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในจังหวัดระนองเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท และทำให้เกิดปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาความรุนแรงทางครอบครัว , ปัญหาขาดโอกาสทางการศึกษา , ปัญหาตั้งครุภักก่อนวัยอันควร และปัญหายาเสพติด

โอกาส (Opportunities)

๑. การมีแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมระดับชาติ ทำให้มีการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและภาคเอกชน มาใช้ในการขับเคลื่อนส่งเสริมคุณธรรมในชุมชนได้
๒. การเรียกร้องของสังคมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนบริหารงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีคุณธรรม ประกอบด้วย ความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล (Good Corporate Governance) และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR)
๓. กลไกภาครัฐบางส่วน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวมถึงศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ให้การสนับสนุนการเสริมสร้างคุณธรรมให้สังคม จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการกำหนดทิศทางและผลักดันการพัฒนาประชาชนให้มีคุณธรรม
๔. กระบวนการสื่อสารที่มีความทันสมัย โดยผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสื่อสารเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัวมากขึ้น

อุปสรรค (Threats)

๑. ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการให้ความสำคัญกับเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมอันดีงามในจังหวัดระนอง
๒. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในภาวะสังคมปัจจุบัน แม้จะมีผลกระทบในเชิงบวกในเรื่องความสะดวกสบาย แต่อาจจะส่งผลกระทบในเชิงลบต่อการยึดมั่นในคุณธรรมของประชาชนในจังหวัดระนอง

๒.๑.๒ วิสัยทัศน์ (Vision)

ประชาชนในจังหวัดระนองมีคุณธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต สืบสานความเป็นไทย อยู่รวมกันด้วยความสันติสุขอย่างยั่งยืน

๒.๑.๓ พันธกิจ (Mission)

๑. ส่งเสริมและพัฒนาคนระนองให้มีคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม

๒. พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพในมิติต่างๆ

๓. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในจังหวัดตระหนักและรวมกันเป็นเครือข่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริมคุณธรรม

๒.๑.๔ เป้าประสงค์ (Goal)

ประชาชนในจังหวัดระนองปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ตนนับถือ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ อารงรักษาไว้ซึ่งคุณธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ

๒.๑.๕ วัตถุประสงค์หลัก(Objective)

๑. เพื่อวางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมไทย

๒. เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพ

๓. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดระนอง

๔. เพื่อส่งเสริมให้จังหวัดระนองเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมของประเทศไทย

๒.๑.๖ ตัวชี้วัด (Key Performance Indicators)

๑) ระยะสั้น กำหนดกรอบระยะเวลา ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ (๑ ปี ๖ เดือน)

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จึงได้กำหนดตัวชี้วัดในการส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดระนอง ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) โดยแบ่งเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ (ตุลาคม ๒๕๕๙ - มีนาคม ๒๕๖๐) มีตัวชี้วัดดังนี้

- ๑) ทุกหน่วยงานมีแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน
- ๒) ทุกหน่วยงานมีแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน
- ๓) ทุกหน่วยงาน/องค์กรภาคีเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรมมีความรู้ความเข้าใจในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดระนอง
- ๔) บุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาชีพ ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน ได้รับการอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น
- ๕) มีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญจัดอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่บุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ
- ๖) มีหน่วยงาน องค์กรที่ส่งเสริมและกระตุ้นการจัดกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เพิ่มมากขึ้น
- ๗) ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์เพิ่มมากขึ้น
- ๘) เกิดชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม หรือหน่วยงานคุณธรรม จำนวน ๓ องค์กรต้นแบบ

ระยะที่ ๒ (เมษายน - กันยายน ๒๕๖๐) มีตัวชี้วัดดังนี้

- ๑) มีบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาชีพ ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน ได้รับการอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ ของระยะที่ ๑
- ๒) มีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญจัดอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่บุคลากรใน ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาชีพ ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ ของระยะที่ ๑
- ๓) มีหน่วยงาน องค์กรที่ส่งเสริมและกระตุ้นการจัดกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ของระยะที่ ๑
- ๔) ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ ของระยะที่ ๑
- ๕) เกิดชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม หรือหน่วยงานคุณธรรม จำนวน ๘ องค์กรต้นแบบ

๒) ระยะปานกลาง กำหนดกรอบระยะเวลา ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

- ๑) ทุกหน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการ ส่งเสริมคุณธรรมในสังคม เช่น กำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมภายในองค์กร วางแผนงาน จัดทำ โครงการกิจกรรมเสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้แก่สังคมเป็นองค์กรที่มี CSR หรือ Corporate Social Responsibility มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการที่ดี อยู่บนหลักพอประมาณที่ต้องไม่เบียดเบียนตนเอง และไม่เบียดเบียนสังคม มีคุณภาพตามมาตรฐาน ISO หรือ The International Organization for standardization ที่เป็นมาตรฐานคุณธรรม ที่ใช้ได้กับทุกองค์กร

มีการยกย่องเชิดชูองค์กรและบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นในด้านส่งเสริมคุณธรรม โดยค้นหาคนดีและมอบรางวัลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดกระแสสังคมส่งเสริมคนดีกับทั้งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศชาติ

๒) มีการพัฒนาระบบ กลไกการบริหารจัดการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น มีระบบบริหารจัดการทางวิชาการองค์ความรู้ในเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรมและความสมานฉันท์ พร้อมทั้งมีการวิจัยและมีการพัฒนามาตรฐานด้านการส่งเสริมคุณธรรม มีหลักสูตรและจำนวนบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการ ส่งเสริมคุณธรรม และมีระบบกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและความสมานฉันท์ ในมิติต่าง ๆ

๓) มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น

๔) จังหวัดระนองเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมภายในประเทศไทยและประชาคมอาเซียน โดยมีการกำหนดให้มีการประเมินผลเรื่องคุณธรรม ในด้านต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบความมีคุณธรรมของพลเมือง

๒.๑.๗ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดระนอง

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดระนอง ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ และแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมมี ๘ กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันครอบครัว

กลยุทธ์ที่ ๒ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันศาสนา

กลยุทธ์ที่ ๔ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่ ๕ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันทางการเมืองการปกครอง(ภาคราชการและภาคการเมืองทุกระดับ)

กลยุทธ์ที่ ๖ วางระบบรากฐานการใช้วัฒนธรรมไทยเป็นฐานในการเสริมสร้างคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๗ วางระบบรากฐานการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๘ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในภาควิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพ มี ๓ กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานด้านส่งเสริมคุณธรรมและเสริมสร้างความเป็นเอกภาพ แก่สถาบัน/องค์กรในสังคม

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างความเป็นเอกภาพด้วยคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรมมี ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและขยายเครือข่ายการขับเคลื่อนคุณธรรมในทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายขับเคลื่อนคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดำเนินงานด้านคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้จังหวัดระนองเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในระดับประเทศ และประชาคมอาเซียน มี ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กร หน่วยงาน รวมไปถึงประชาคมอาเซียนในด้านการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร แบ่งปัน และมีจิตสาธารณะเพื่อประเทศชาติ

กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพความมั่นคงและความยั่งยืนของชุมชน องค์กร หน่วยงาน รวมไปถึงภูมิภาคอาเซียนด้วยคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างคุณธรรมและความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กร หน่วยงาน รวมไปถึงประชาคมอาเซียน ในการตระหนักและรักษาความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายละเอียดของยุทธศาสตร์

๒.๑.๘ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดระนอง(พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.ระดับประชาชน

ประชาชนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม โดยปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิต ดำรงรักษาไว้ซึ่งวิถีวัฒนธรรมไทย มีความสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒.ระดับสังคม

- (๑) เกิดชุมชนคุณธรรม สังคมคุณธรรม เป็นสังคมที่ยึดมั่นในสถาบันชาติ สถาบันศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเอื้ออาทรอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสมานฉันท์ โดยมีระบบการเสริมสร้างคุณธรรมอย่างเข้มแข็ง
- (๒) ระบบการศึกษามีกิจกรรม/หลักสูตรที่ส่งเสริมคุณธรรมที่ชัดเจน
- (๓) มีการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง
- (๔) ทุกภาคส่วนของสังคมให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม
- (๕) เกิดชุมชนคุณธรรมและบุคคลต้นแบบคุณธรรมที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเพิ่มขึ้น

๓.ระดับประเทศชาติ

ประเทศไทยมีความสงบสุข สมานฉันท์ มั่นคงด้วยมิติทางศาสนาและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน เป็นแบบอย่างในการส่งเสริมคุณธรรมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

๒.๑.๙ แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดระนอง

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดระนอง (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์จะประกอบด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ และรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ แนวทางการดำเนินการ หน่วยงานขับเคลื่อน ได้แก่ หน่วยงานหลักและหน่วยงานรวม รายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคม มี ๘ กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันครอบครัว

กลยุทธ์ที่ ๒ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันศาสนา

กลยุทธ์ที่ ๔ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่ ๕ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันทางการเมืองการปกครอง(ภาคราชการและภาคการเมืองทุกระดับ)

กลยุทธ์ที่ ๖ วางระบบรากฐานการใช้วัฒนธรรมไทยเป็นฐานในการเสริมสร้างคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๗ วางระบบรากฐานการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๘ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในภาควิชาชีพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อวางรากฐานแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมให้แก่สังคมทุกภาคส่วน
๒. เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติตนในการดำรงชีวิต ประกอบสัมมาอาชีพ และอยู่รวมกันในสังคมอย่างสงบสุข มั่นคง และยั่งยืน (Sustainable Development)
๓. เพื่อสืบสานความเป็นไทยและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ทุกหน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมภายใต้บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน เช่น กำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมภายในองค์กรวางแผนงาน จัดทำโครงการกิจกรรมเสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้แก่สังคม ยกย่องเชิดชูองค์กรและบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นในด้านส่งเสริมคุณธรรม

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและบทบาทของหน่วยงาน

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
กลยุทธ์ที่ ๑ วางระบบรากฐาน การเสริมสร้าง คุณธรรมของ สถาบันครอบครัว	๑.๑ พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัว โดยสร้างความตระหนักให้พ่อแม่ และผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชน	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/สถาบันการศึกษา/ อำเภอ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง	- หน่วยงาน ภาครัฐ - หน่วยงาน รัฐวิสาหกิจ
	๑.๒ ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวโดยเฉพาะผู้นำครอบครัวมีจิตสำนึกในการเป็นผู้ให้ มีความเอื้ออาทร ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น สังคม และ ประเทศชาติ	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/สถาบันการศึกษา/ อำเภอ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง	- หน่วยงาน ภาคเอกชน - สภาวัฒนธรรม ทุกระดับ
	๑.๓ ส่งเสริมความเข้มแข็งและความอบอุ่นของครอบครัว โดยการรวม กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อทำ หน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเสริมสร้างสถาบันครอบครัวในชุมชนหมู่บ้าน ตำบล วัด มัสยิด และโบสถ์	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัด/สถาบันการศึกษา/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	
	๑.๔ ส่งเสริมครอบครัวทุกครอบครัวให้เข้าใจหลักคำสอนทางศาสนาและ นำไปใช้แก้ปัญหาให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัวตนเอง	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด/อำเภอ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๑.๕ ส่งเสริมผู้สูงวัยและผู้รู้ใหม่บทบาทในการถ่ายทอดหลักคุณธรรมทางศาสนา และประสบการณ์ทางานคุณธรรมให้แก่คนในครอบครัวและในชุมชน	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง	
	๑.๖ ผลิตและกระตุ้นให้ผู้นำครอบครัวประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง	
	๑.๗ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่มีคุณธรรมความรับผิดชอบตอสังคม โดยมีการปฏิบัติตามความรับผิดชอบตอสังคมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเยาว์	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
กลยุทธ์ที่ ๒ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันการศึกษา	๒.๑ ยึดหลักความเสมอภาคในการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้วยคุณธรรม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๒ พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริม การศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการ อาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๓ ส่งเสริมให้ ๓ เสาหลัก ประกอบด้วย สถานศึกษา ศาสนสถาน ชุมชนและครอบครัว (บวร) เป็นแหล่งเรียนรู้ฐาน คุณธรรมให้แก่ประชาชน	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑/สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด/ประธานคณะกรรมการ ประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธาน คณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น/ บ้าน วัด (ศาสนสถาน) โรงเรียน	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๔ พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ใหม่การปลูกฝังคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยบรรจุเรื่องคุณธรรมเป็นหลักสูตรพื้นฐานทางการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญาในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขสร้างสรรค์ประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยเชื่อมโยงกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตรให้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อช่วยสังคม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๕ กำหนดให้หลักสูตรการศึกษาในแต่ละประเภทในทุกชั้นปีมีการศึกษาตามหลักศาสนาที่ผู้เรียนนับถืออย่างเพียงพอทั้งการให้ความสำคัญ สาระ และเวลา เพื่อให้เกิดผลด้านคุณธรรมจริยธรรม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑/ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๖ พัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยเน้นกิจกรรมทางศาสนาเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนนักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการยึดมั่นในคุณธรรมและนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับมิติของยุคปัจจุบันและบริบทของสังคมได้อย่างเหมาะสม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑/ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๗ กำหนดให้ทุกสถาบันการศึกษาจัดตั้งหน่วยเผยแพร่คุณธรรมประจำสถานศึกษาทุกระดับ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๘ กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกระบบปลูกฝังคุณธรรม โดยใช้กิจกรรมदानดนตรี ศิลปะ และกีฬา เป็นการฝึกปฏิบัติกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากกิจกรรมการอบรมปลูกฝังคุณธรรมโดยตรงเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการด้านคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๙ ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทุกระบบจัดหาสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนคุณธรรมที่ทันสมัยจูงใจให้ผู้เรียนสนใจและสามารถเรียนรู้ได้ทุกช่องทาง	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๑๐ ส่งเสริมให้สถาบันศึกษากำหนดเรื่องจิตอาสาและจิตสาธารณะเป็นหัวข้อในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในและนอกระบบอย่างจริงจัง	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๑๑ ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในสถาบันฯ ที่ส่งเสริมคุณธรรม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๑๒ จัดให้มีการสร้างองค์ความรู้และทักษะ ตลอดจนให้การอบรม เรื่องการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณธรรมแกครูและบุคลากรทางการศึกษา	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ /ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๑๓ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนรวมวางระบบ และสร้างเครือข่ายในการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมสำหรับนักเรียนและนักศึกษา	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๑๔ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับตระหนักและยึดมั่นในคุณธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก เยาวชน	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๑๕ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านคุณธรรมได้รับการเลื่อนขั้นเป็นกรณีพิเศษ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ประธานคณะกรรมการ ประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
	๒.๑๖ ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบ วิชาชีพทางการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ และ จรรยาบรรณของวิชาชีพ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการ ประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๒.๑๗ ส่งเสริมการวิจัยและการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการวางระบบรากฐาน และการเสริมสร้างคุณธรรม ให้เกิดแก่เด็ก เยาวชน ประชาชนและสังคม กับทั้งให้นำผลการวิจัยไปใช้จริงอย่างเป็นรูปธรรมในทุกภาคส่วน	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต ๑/ ประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด/ ประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สถานศึกษาทุกแห่ง	
กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐาน การเสริมสร้าง คุณธรรมของ สถาบันศาสนา	๓.๑ เสริมสร้างผู้นำทางศาสนาใหม่มีความรู้ในหลักธรรมที่ถูกต้อง	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สมาคม ชมรม มูลนิธิ สมัชชา และองค์กรทางศาสนาต่าง ๆ	
	๓.๒ ส่งเสริมผู้นำทางศาสนาใหม่มีบทบาทต่อการพัฒนาและเสริมสร้างคุณธรรมของคนทุกกลุ่มวัยใหม่พื้นฐานวิถีชีวิตการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาที่ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สมาคม ชมรม มูลนิธิ สมัชชา และองค์กรทางศาสนาต่างๆ	
	๓.๓ เสริมสร้างผู้นำทางศาสนาให้เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชนจนเกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธา	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สมาคม ชมรม มูลนิธิ สมัชชา และองค์กรทางศาสนาต่างๆ	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๓.๔ สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้สื่อ และวิธีการถ่ายทอดหลักธรรมในศาสนา เพื่อให้คนทุกกลุ่มทุกวัยเข้าใจเขาถึงคุณธรรม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สมาคม ชมรม มูลนิธิ สัมชชา และองค์กรทางศาสนาต่าง	
	๓.๕ ส่งเสริมให้องค์กรทางศาสนาและสถาบันทางศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมที่เข้มแข็งและทำหน้าที่เสริมสร้างรากฐานคุณธรรมให้สังคมโดยเน้นที่เด็กและเยาวชน	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สมาคม ชมรม มูลนิธิ สัมชชา และองค์กรทางศาสนาต่างๆ	
	๓.๖ ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและเชื่อมโยงศาสนิกสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรมในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สมาคม ชมรม มูลนิธิ สัมชชา และองค์กรทางศาสนาต่างๆ	
กลยุทธ์ที่ ๔ วางระบบรากฐาน การเสริมสร้าง คุณธรรมของ สถาบันเศรษฐกิจ	๔.๑ ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจนอมนำแนวพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัด/สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/หอการค้าจังหวัด/ สภาอุตสาหกรรมจังหวัด	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๔.๒ ส่งเสริมการผลิต ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ได้มาตรฐานมีคุณภาพ และส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานอย่างเหมาะสมและยั่งยืน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และมีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภคตามหลักคุณธรรมและธรรมาภิบาลและตามมาตรฐาน ISO	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด/สำนักงานเกษตรจังหวัด	
	๔.๓ ส่งเสริมสนับสนุนในภาคธุรกิจเอกชนดำเนินกิจการโดยยึดหลักบรรษัทภิบาล คือ การบริหารจัดการพร้อมด้วยการกำกับดูแลที่ดีมีคุณธรรมในภาคธุรกิจมีจรรยาบรรณในวิชาชีพประกอบธุรกิจอย่างมีคุณธรรมต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบการด้วยกัน	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/หอการค้าจังหวัด/สภาอุตสาหกรรมจังหวัด	
	๔.๔ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมยกย่องคนดีมีคุณธรรมในชุมชนเป็นตัวอย่างที่ดีให้ชุมชน เป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติ โดยคนหาคนดีและมอบรางวัลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดกระแสสังคมส่งเสริมคนดี กับทั้งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด/สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานแรงงานจังหวัด/หอการค้าจังหวัด/สภาอุตสาหกรรมจังหวัด	
	๔.๕ บริหารจัดการราคาสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกรให้มีความเป็นธรรม	สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	
	๔.๖ ส่งเสริมให้มีการจัดสรรทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร และโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างพอเพียง มีคุณธรรม มีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๔.๗ พัฒนากำลังแรงงานและผู้ประกอบการให้มีศักยภาพสูงและสอดคล้องต่อความต้องการของภาคเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยนำหลักการส่งเสริมคุณธรรม และจรรยาบรรณ มาดำเนินการ	สำนักงานแรงงานจังหวัด	
	๔.๘ ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้มีการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน บนรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม	หอการค้าจังหวัด/สภาอุตสาหกรรมจังหวัด	
กลยุทธ์ที่ ๕ วางระบบรากฐาน การเสริมสร้าง คุณธรรมของ สถาบันทาง การเมืองการปกครอง (ภาคราชการและ ภาคการเมือง ทุกระดับ)	๕.๑ กำหนดให้องค์กรทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ ทำหน้าที่ในการบริหารและให้เป็นตามหลักคุณธรรมมีธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม	ปกครองจังหวัด/ปกครองอำเภอ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/ท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด	
	๕.๒ กำหนดให้องค์กรทางการเมืองการปกครองทุกภาคส่วน มีแนวทาง นโยบาย หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชน ตามบทบาทภาระหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงาน	ปกครองจังหวัด/ปกครองอำเภอ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/ท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ประจำจังหวัด	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๕.๓ ส่งเสริมให้ข้าราชการ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับทุกภาคส่วนปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม และจรรยาบรรณ	จังหวัด/อำเภอ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/ทุกส่วนราชการในจังหวัด	
	๕.๔ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างการเมืองการปกครองด้านการศึกษา เลือกตั้งอย่างโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรมตามหลักการส่งเสริมคุณธรรม	ปกครองจังหวัด/ปกครองอำเภอ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/ท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ประจำจังหวัด	จังหวัด/ปกครองอำเภอ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/ท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
	๕.๕ ส่งเสริมให้นักการเมืองทุกระดับปฏิบัติตามคุณธรรมและจรรยาบรรณสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชน	ปกครองจังหวัด/ปกครองอำเภอ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/ท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ประจำจังหวัด	
	๕.๖ กำหนดบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับมีหน้าที่ นำนโยบายส่งเสริมคุณธรรมสู่การปฏิบัติในชุมชนและเป็นแบบอย่างที่ดี โดยให้รางวัล เพื่อเป็นกำลังใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวปฏิบัติที่ดี	จังหวัด/อำเภอ/สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด /สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด	
	๕.๗ กำหนดให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งหน่วยเผยแพร่คุณธรรมประจำตำบลทำหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและร่วมเป็นเครือข่ายขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/สำนักงานปปท.ประจำจังหวัด	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
กลยุทธ์ที่ ๖ วางระบบรากฐาน การใช้วัฒนธรรม ไทยเป็นฐานใน การเสริมสร้าง คุณธรรม	๖.๑ นำค่านิยมของสังคมที่แสดงออกทางจารีตประเพณีที่ดีงามมาเป็น บรรทัดฐานทางคุณธรรมในการประพฤติปฏิบัติของประชาชน	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สภาวัฒนธรรม ทุกระดับ/สถาบันการศึกษา/สถานศึกษา/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
	๖.๒ นำอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของชาติมากระตุ้น จิตสำนึก และศรัทธาในการประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรม เพื่อ สร้างสรรค์สังคมให้เข้มแข็งและมั่นคง	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สภาวัฒนธรรม ทุกระดับ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่ง	
	๖.๓ ดำรงรักษาวิถีคุณธรรมของชุมชนที่มีรากฐานจากความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงความรู้และภูมิหลังของบุคคลด้านคุณธรรม ซึ่ง เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป โดยนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ของคนในชุมชนและครอบครัว	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สภาวัฒนธรรม ทุกระดับ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
	๖.๔ ส่งเสริม/เสริมสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ไทย ในการอนุรักษ์ สืบสานศิลปะประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ตามหลัก คุณธรรมจริยธรรม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ สภาวัฒนธรรมทุกระดับ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
	๖.๕ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการศึกษา การศึกษาด้านกีฬานันทนาการ ภายใต้รากฐานคุณธรรมจริยธรรมและ วัฒนธรรม	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง	
	๖.๖ เสริมสร้างทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมภายใต้ รากฐานการใช้วัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐาน ในการเสริมสร้างคุณธรรม	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัด	
	๖.๗ พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ตามหลักคุณธรรม	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัด/สภาวัฒนธรรมทุกระดับ	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๖.๘ ดำเนินการสร้าง พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมทั้งในมิติศาสนา และมิติอื่น ๆ ด้วย กระบวนการจัดการความรู้รูปแบบต่าง ๆ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สภาวัฒนธรรมทุกระดับ/	
กลยุทธ์ที่ ๗ วางระบบรากฐาน การใช้สื่อมวลชน เป็นเครื่องมือ ในการส่งเสริม คุณธรรม	๗.๑ ส่งเสริมและเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ตลอดจนนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลวัฒนธรรม ศีลธรรม ค่านิยมที่ดีงามรวมทั้งสนับสนุนการให้บริการการศึกษาของระบบแก่ ประชาชน	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/องค์กรวิชาชีพ สื่อ/สื่อมวลชนในจังหวัดทุกประเภท	
	๗.๒ ส่งเสริมให้มีสื่อสร้างสรรค์ทันสมัยและหลากหลายเพื่อ ประชาสัมพันธ์รณรงค์ปลูกฝังคุณธรรมที่พึงปฏิบัติในสังคม	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด/องค์กรวิชาชีพสื่อ/สื่อมวลชน ในจังหวัดทุกประเภท	
	๗.๓ ส่งเสริมให้สื่อต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์เรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมอย่าง ต่อเนื่องสร้างกระแสสังคมให้ประชาชนมีจิตสำนึกคุณธรรม	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/องค์กรวิชาชีพ สื่อ/สื่อมวลชนในจังหวัดทุกประเภท	
	๗.๔ ส่งเสริมการเผยแพร่คุณธรรมด้วยสื่อต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ เหมาะสมกับทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/องค์กรวิชาชีพ สื่อ/สื่อมวลชนในจังหวัดทุกประเภท	
	๗.๕ ให้มีมาตรฐานในการนำเสนอข่าวสารอย่างเป็นกลาง สร้างสรรค์ และยึดมั่นในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพ	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/องค์กรวิชาชีพ สื่อ/สื่อมวลชนในจังหวัดทุกประเภท	
	๗.๖ ส่งเสริมยกย่องสื่อมวลชนที่สร้างสรรค์ด้านคุณธรรมให้มีจำนวน มากยิ่งขึ้น	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/องค์กรวิชาชีพ สื่อ	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๗.๗ ส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ โดยยึดหลักคุณธรรมและจรรยาบรรณของสื่อ	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/องค์กรวิชาชีพสื่อ/สื่อมวลชนในจังหวัดทุกประเภท	
	๗.๘ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อนำเสนอข้อมูลที่สร้างสรรค์เกิดประโยชน์ต่อสังคม ตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด/องค์กรวิชาชีพสื่อ/สื่อมวลชนในจังหวัดทุกประเภท	
กลยุทธ์ที่ ๘ วางระบบ รากฐานการ เสริมสร้าง คุณธรรมในภาค วิชาชีพ	๘.๑ ส่งเสริมองค์กรวิชาชีพให้มีความสามัคคี คุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/หน่วยงาน/สภาสมาคม หรือองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ	
	๘.๒ กำหนดให้สภา สมาคมหรือองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ควบคุมดูแลการประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามหลักคุณธรรม และจรรยาบรรณของวิชาชีพเพื่อสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่นในวิชาชีพแก่ผู้บริโภค หรือผู้รับบริการ โดยระบุคุณธรรมที่พึงประสงค์ไว้ในจรรยาบรรณวิชาชีพ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/สภาสมาคม หรือ องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ	
	๘.๓ กำหนดให้สภา สมาคมหรือองค์กรวิชาชีพมีมาตรการการลงโทษแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพที่กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและละเมิดจรรยาบรรณของวิชาชีพอย่างจริงจังและเป็นธรรม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/สภาสมาคม หรือ องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ	
	๘.๔ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ตระหนักและยึดมั่นในคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนเอง	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/สภาสมาคมหรือ องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๘.๕ ส่งเสริมและคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพที่ดำรงตนตามหลักคุณธรรมและจรรยาบรรณ	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัด/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด/สภาสมาคม หรือ องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ	
	๘.๖ ส่งเสริมและเสริมสร้างสมรรถภาพของผู้ประกอบการภาคเอกชนให้แข็งแกร่ง และยึดในหลักคุณธรรมและจรรยาบรรณ	สภาอุตสาหกรรมจังหวัด/ สำนักงาน อุตสาหกรรมจังหวัด/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	
	๘.๗ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ด้านอุตสาหกรรม ภายใต้หลักคุณธรรม และจรรยาบรรณ	สภาอุตสาหกรรมจังหวัด/ สำนักงาน อุตสาหกรรมจังหวัด/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการดานการส่งเสริมคุณธรรมให้เปน เอกภาพ มี ๓ กลยุทธ์ดังนี้

- กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานดานส่งเสริมคุณธรรมและเสริมสรางความเป็นเอกภาพ แก่สถาบัน/องค์กรในสังคม
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม
- กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสรางความเป็นเอกภาพด้วยคุณธรรม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านส่งเสริมคุณธรรมให้มีความเข้มแข็ง
๒. เพื่อขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการด้านคุณธรรมให้มีเอกภาพ
๓. เพื่อเสริมสรางความเป็นเอกภาพให้แก่สังคมไทยด้วยคุณธรรม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. มีระบบกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและความสมานฉันท์ในมิติต่าง ๆ
๒. มีหลักสูตรและจำนวนบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม
๓. มีระบบบริหารจัดการทางวิชาการองค์ความรู้ในเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรมและความสมานฉันท์ พร้อมทั้งมีการพัฒนามาตรฐานด้านการส่งเสริม

คุณธรรม

๔. ภาคราชการพลเรือนมีระบบและกลไกการสนับสนุนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการ
๕. มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม
๖. มีความสมานฉันท์ในสังคมไทย

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและบทบาทของหน่วยงาน

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและพัฒนา ระบบบริหาร จัดการงานด้าน ส่งเสริมคุณธรรม และเสริมสร้าง ความเป็นเอกภาพ แก่สถาบัน/องค์กร ในสังคม	๑.๑ จังหวัดกำหนดให้มีการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมระดับ จังหวัด ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	-หน่วยงานภาครัฐ -หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ -หน่วยงานที่ใช้อำนาจรัฐหรือ เป็นกลไกของรัฐแต่ไม่เป็น องค์กรของรัฐ
	๑.๒ พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรและบุคลากรด้านแรงงาน ให้มีประสิทธิภาพและคุณธรรม	สำนักงานแรงงานจังหวัด/สำนักงานสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงานจังหวัด	-หน่วยงานภาคเอกชน -หน่วยงานภาคประชาสังคม
	๑.๓ กำหนดการพัฒนากระบวนการ ส่งเสริมป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และฝ่ายบริหาร ให้ดำเนินการอย่าง สุจริต โปร่งใส และเป็นธรรมตามหลักคุณธรรมจริยธรรม	สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และ ปราบปรามการทุจริต ประจำจังหวัด	
	๑.๔ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการขับเคลื่อนงานด้าน ส่งเสริมคุณธรรมและเสริมสร้างความเป็นเอกภาพแก่สถาบัน/องค์กร ในสังคมโดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน อย่างเป็นระบบ เข้าถึงได้ง่ายและหลากหลาย	สำนักงานจังหวัด/สำนักงานสถิติจังหวัด	
	๑.๕ ส่งเสริมอำนวยความสะดวก และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ทางกฎหมายตามหลักนิติธรรม และหลักคุณธรรมจริยธรรม	สำนักงานอัยการจังหวัด/ศูนย์ดำรงธรรม/ ปกครองจังหวัด	
	๑.๖ เสริมสร้างจิตสำนึกในด้านคุณธรรมจริยธรรม และปลูกฝังความ ซื่อสัตย์ในสังคมไทยทุกภาคส่วนให้เป็นเอกภาพ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และ ปราบปรามการทุจริต ประจำจังหวัด	
	๑.๗ ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของชุมชนของชาติ และมีส่วนร่วมใน การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ให้ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม มี ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและขยายเครือข่ายการขับเคลื่อนคุณธรรมในทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายขับเคลื่อนคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดำเนินงานด้านคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการสร้างและขยายภาคีเครือข่ายคุณธรรมในสังคมให้เพิ่มมากขึ้น
๒. เพื่อผนึกกำลังทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรม อันเป็นการกระตุ้นสังคมให้เกิดกระแสแห่งการส่งเสริมคุณธรรมอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นพลังที่สร้างสรรค์สามารถชี้นำสังคม
๓. เพื่อสร้างและพัฒนาบุคคลหรือองค์กรเครือข่ายให้เป็นแบบอย่าง ในการขับเคลื่อนงานส่งเสริม คุณธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์
๔. เพื่อสนับสนุนให้มีการยกย่องเชิดชูบุคคล และองค์กรที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของ สังคมในระดับต่าง ๆ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. จำนวนโรงเรียน ชมรม สมาคม หรือองค์กรที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย
๒. จำนวนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หน่วยเผยแพร่คุณธรรม และหน่วยเผยแพร่หลักธรรมในศาสนาอื่น
๓. มีภาคีเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรมดีเด่นระดับระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและบทบาทของหน่วยงาน

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและขยาย เครือข่าย การขับเคลื่อน คุณธรรมในทุก ภาคส่วน	๑.๑ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการสร้างภาคีเครือข่ายของทุกภาคส่วนโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด/อำเภอทุกอำเภอ	- หน่วยงานภาครัฐ - หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ - หน่วยงานที่ใช้อำนาจรัฐหรือเป็นกลไกของรัฐแต่ไม่ใช้องค์กรของรัฐ
	๑.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในบริบทของพื้นที่ เพื่อให้มีการจัดทำแผนส่งเสริมคุณธรรมที่สอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๔)	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด/องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทุกแห่ง	- หน่วยงานภาคเอกชน - หน่วยงานภาคประชาสังคม
	๑.๓ ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายการมีส่วนร่วมในระดับจังหวัด โดยจัดตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด	
	๑.๔ ส่งเสริมการจัดตั้งและการดำเนินงานของชมรม ชุมชน สมาคมหรือกลุ่มที่ส่งเสริมคุณธรรม	ปกครองจังหวัด/อำเภอ/ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด/สภาองค์กรชุมชน	
	๑.๕ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หน่วยเผยแพร่คุณธรรมและหน่วยเผยแพร่หลักธรรมในศาสนาอื่นตามความเหมาะสม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัด	
	๑.๖ ระดมพลังภาคีเครือข่าย ประสานความร่วมมือ และสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในทุกระดับ ทั้งในและนอกชุมชน เพื่อขับเคลื่อนหลักคุณธรรมแห่งชาติ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่าย ขับเคลื่อนคุณธรรม	๒.๑ ส่งเสริมให้ภาครัฐเป็นกลไกหลักเฝ้าระวังทางสังคมเพื่อป้องกันการทำลายระบบคุณธรรมของสังคม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด	
	๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้เผยแพร่ศาสนาต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนและถ่ายทอดงานด้านส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด	
	๒.๓ ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนของศาสนาที่ทางราชการรับรอง	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด/องค์กรทางศาสนาทุกแห่ง	
	๒.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หน่วยเผยแพร่คุณธรรมและหน่วยเผยแพร่หลักธรรมในศาสนาอื่นตามความเหมาะสม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด	
กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมและ สนับสนุนภาคี เครือข่ายทุกภาค ส่วนในการ ดำเนินงานด้าน คุณธรรม	๓.๑ ให้ประชาชนโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและวางแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคม	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง/ประธาน คณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด/สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	
	๓.๒ ส่งเสริมให้มีการยกย่องเชิดชูภาคีเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรมดีเด่นระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่นเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สภาองค์กรชุมชน	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๓.๓ ดำเนินการจัดประชุมสมาชิกคุณธรรมในพื้นที่	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ ศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน)	
กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างระบบ บริหารจัดการ ภาคีเครือข่าย และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมคุณธรรม	๔.๑ จัดทำแผนบูรณาการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ภาคีเครือข่ายและ พัฒนาบทบาท โดยเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายร่วมบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมและบริบทของสังคมให้เอื้อต่อการส่งเสริม คุณธรรม	สำนักงานจังหวัด/สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	
	๔.๒ พัฒนาระบบบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรมโดยให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นฐานข้อมูลเพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	
	๔.๓ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคีเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือร่วม ใจกันทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาชนให้มีคุณธรรมในกลุ่มวัย ต่าง ๆ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	
	๔.๔ สร้างระบบภาคีเครือข่ายให้มีพลังโดยมีจิตสำนึกร่วมรับผิดชอบ ต่อการส่งเสริมคุณธรรมของสังคม	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	
	๔.๕ สร้างต้นแบบและผลักดันให้เกิดการส่งเสริมคุณธรรมอย่างมี ทิศทางและต่อเนื่อง	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้จังหวัดระนองเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในประเทศ และประชาคมอาเซียนมี ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กร หน่วยงาน รวมไปถึงประชาคมอาเซียนในด้านการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร แบ่งปัน และมีจิตสาธารณะ เพื่อประเทศชาติ

กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพความมั่นคงและความยั่งยืนของชุมชน องค์กร หน่วยงาน รวมไปถึงภูมิภาคอาเซียนด้วยคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างคุณธรรมและความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กร หน่วยงาน รวมไปถึงประชาคมอาเซียน ในการตระหนักและรักษาความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างความร่วมมือด้านคุณธรรมระหว่างประชาคมอาเซียน

๒. เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง สันติสุขและสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนหลักการที่เป็นสากลแต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. ประชาคมอาเซียนร่วมมือกันจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และรักษาความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. มีศูนย์เรียนรู้ทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อความรู้สู่ประชาคมอาเซียน

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและบทบาทของหน่วยงาน

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างความ ร่วมมือระหว่าง ประชาคมอาเซียน ในด้านการอยู่ ร่วมกันอย่างเอื้อ อาทรแบ่งปัน และมี จิตสาธารณะ	๑.๑ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประชาคมอาเซียน ในเรื่องการนำ คุณธรรมสู่สังคมทุกระดับบนวัฒนธรรมที่หลากหลาย	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ มหาวิทยาลัย/สำนักงานจังหวัด/-สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา	-หน่วยงานภาครัฐ -หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ -หน่วยงานภาคเอกชน -หน่วยงานภาคประชาสังคม
	๑.๒ นำผลของการศึกษาการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ไป ประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีปฏิสัมพันธ์โดยเคารพและ สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและ วัฒนธรรมของแต่ละประเทศสมาชิก	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงาน จังหวัด/มหาวิทยาลัย	-สถาบันการศึกษา
	๑.๓ ส่งเสริมให้มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างประชาคมอาเซียนเพื่อ สร้างเสริมสังคมคุณธรรมอาเซียน	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงาน จังหวัด/มหาวิทยาลัย	
	๑.๔ ส่งเสริมให้มีศูนย์ประสานความร่วมมือช่วยเหลือผู้ประสบภัยทาง ธรรมชาติและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ระหว่างประชาคมอาเซียน	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด/ปกครองจังหวัด/ปกครองอำเภอ	
	๑.๕ ส่งเสริมคุณธรรมบนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด	

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานขับเคลื่อน	
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานร่วม
	๑.๖ ส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับต่างประเทศ เพื่อนำจังหวัดสู่สากลบนรากฐานวัฒนธรรมที่หลากหลาย	มหาวิทยาลัย/สำนักงาน จังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	
กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ ความมั่นคงและความยั่งยืนของภูมิภาคอาเซียน ด้วยคุณธรรม	๒.๑ ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียน	มหาวิทยาลัย/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/สภาวัฒนธรรมทุกระดับ	
	๒.๒ ส่งเสริมให้บุคลากรด้านวัฒนธรรม และประชากรอาเซียนเป็นมิตร เป็นเพื่อนบ้านที่ดี มีความรักจริงใจต่อกันอย่างยั่งยืน	สำนักงานจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	
	๒.๓ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เพื่อนำความรู้สู่ประชาชนอาเซียน	สำนักงานจังหวัด/มหาวิทยาลัย/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	
กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างคุณธรรมและความร่วมมือระหว่างประชาคมอาเซียน ในการตระหนักและรักษาความสมดุลของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๓.๑ ส่งเสริมบทบาทของผู้นำและประชาคมอาเซียนร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรักษาสิ่งแวดล้อม ด้วยคุณธรรม	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	
	๓.๒ ส่งเสริมการสร้างอุทยานการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและสิ่งแวดล้อม ในระดับจังหวัด ระดับชาติและระดับประชาคมอาเซียน	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	
	๓.๓ ส่งเสริมให้ประชากรอาเซียนและโลกเห็นคุณค่าของทรัพยากร และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	
	๓.๔ บูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมให้ทุกภาคส่วนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในจังหวัด ประเทศ ประชาคมอาเซียนและระหว่างประเทศ โดยยึดหลักคุณธรรม	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	